47 ՐԴ ՏԱՐԻ ԹԻՒ 2719 — ԶՈՐԵՔՇԱԲԹ — 1331 ՄՈՒՇԱՐԻԷՄ 22 — 1912 ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ 19 — I ՅՈՒՆՈՒԱՐ

JOURNAL ARMÉNIEN
MANZOUMÉ-I-EFKIAR
54 Grand' Rue de la S. Porte 54
Constantinople

ՏԷՐ ԵՒ ՏՆՕՐԷՆ
ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ Ֆ. ԳԱՅՍԷՐԵԱՆ
ՅՐՈՒ ԿՈՒՂՂԻՒ ԱՄԷՆ ԳՐՈՒԹԻՒՆ

ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
Կ. ՊՈԼԻՍ, ՊԱՊԷ ԱԼԻ ՃԱՆՃԷՍԻ, ԹԻՒ 54
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԵԱՆՈՒՂՂՈՒԱԾ ԶԵՌԱԳԻՐՆԵՐ ԱՏ ՁԵՆ ՏՐՈՒԻՐ

Մանզումէի Էֆքեար

ԱԶԱՏԱԿԱՆ ԱՆԿԱԽ ՕՐԿԱՆ

ՊԱՏԿԵՐԱԶԱՐԴ

منظومهٔ افکار ارمنیجه یومی غزته
صاحب امتیاز اوحانس فرید
اداره‌خانهسی باب عالی جادهسنده نومرو ٥٤

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

ԿԱՆԵՒԿ	ՏԱՐԿՆ.	ՎԵՑՄՍ.	ԵՌԱՄՍՍ.
Պոլսոյ համար	80 Ղ.	45	25 Ղ.
Գաւառներու համար	80 „	45	25 „
Արտասահմանի „	25 Ֆր.	14	8 Ֆր.

ՑԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԵԱՆ ԳԱՅՄԱՆՆԵՐ
Մէկ անգամի համար տողը 5 ղրշ., մէկէ աւելի ծանուցմանց համար մասնաւոր պայմաններ։

10 ՓԱՐԱ — ԿԸ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԻ ԱՄԷՆ ՕՐ ԱՐԹԱԼՈՑՍԻՆ — 10 ՓԱՐԱ

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ԲԱՐԵԿԱՐԳՈՒԹԻՒՆԸ

ԷՏԻՐՆԷԻ ՇՈՒՐՋ ԿՌԻԻ

ՀԱՇՏՈՒԹԵԱՆ ՈՍԿԵԼՈՆՋՈՐԸ

Լոնտոնի Ժողովին մէջ գլխաւորաբար ըսել թէ հայկական բրօթէսթանտային ոյժ կուտայ Ռուսիա իրապէս։ Սակայն դիտենք թէ Հայ Ցեղափոխական Բիմիթէները երկար ատեն աւելի վտանգաւոր տարր մը էին Ռուսիոյ, քան թէ Թուրքիոյ դէմ, և ցարդ աւելի պայքարեցան Ռուսիոյ դէմ։

Բայց այս ալ ստոյգ է որ Պալքանեան պատերազմին դէպքերը հայկական տագնապկոծ նահանգներուն մէջ բոլոր հին ըմբռնումները վերին վայր շրջած են։ Հայկական քօմիթէները, որոնք Օսմ. յեղափոխութեան ատեն Փէօն Թիւրքերուն հետ մեծ դեր կատարեցին, իրենց դաշնակիցներուն անկումէն ի վեր տեսան թէ խարուեր են Հայաստանի աւատապետական-քրիստոնէական դրութեան բարեփոխուելուն վրայ իրենց դրած յոյսերուն մէջ։ Դիտելի իրողութիւն մըն է նաեւ որ պատերազմի ընթացքին անհրաժեշտ եղող զինուորական փոխադրութեանց հետեւանքով, այսօր հայկական նահանգներուն մէջ իբրեւ զինուորական ոյժ մնացեր են Ապտիւլ Համիտի ժամանակին հաստատուած Համիտիէ կոչուած քաղաքապահ զինուորներ։ Էջմիածնի կաթողիկոսը կ'աշխատի Հայոց ի հարթ այսօր բարեկարգական շարժում մը իրագործել։

Ամէն պարագայի մէջ Օսմ. կառավարութիւնը ամէնէն աւելի լաւ գործ տեսած կ'ըլլայ այժմէն փութացնելով իրագործումը Հայաստանի բարեկարգական ծրագրին, ասանց որուն Անատոլուի հանդէպ կրնայ վտիւրելի սուսական յառաջխաղացում մը Երզրումի և Երզնկայի ճամբաներէն։

Աւստրիա, որ ամէն առթիւ Թուրքիոյ հանդէպ իր բարեկամութիւնը չէ զլացած յայտնելէ, կը փափաքի այդ բարեշարգական ծրագիրը գործադրուած տեսնել կայսրութեան մէջ։

(ՆԱՀԼ ԴԻՍՕՅ ԲՐԷՍԼ)

ՖԷՄԻՆԻԶՄԻՆ ԴԷՄ ՕՍԻՆԻԶՄ

ԲԱՐԻԶ, 26 դեկտ.

Մտիկ ըրէ ա՛յն բեղուն թատերախաղը, որ Մ. Պոլիէ ներկայացնել տուաւ ի նպաստ կնոջ։ Կը պախարակէ—և ո՛րքան իրաւունք ունի — մարդուն, էրիկ մարդուն անձնասիրութիւնը։ Հաւասարութիւնը կը ծափահարէր իր պերճախօս դայրոյթը։ Երկրորդ արարուածին վերջը դերասանները կը խոնարհէին ծափերու տակ։ Անոց դէմքերը լուրջ էին։ Ֆէմինիզմին դերակատարները գիտակցութիւնը ունէին թէ կատարածնին դեր չէր, այլ կը դդային թէ յատուկ պաշտօն մը կատարած են և մեծ ճշմարտութիւններ տարածած են։ Ցնծութեամբ ելող բեւէնի հիանալի էին։ Իւրաքանչիւր օթեակի խորը պատկառելի պերճանքի յատուկ մուշտակէ վերարկուներ կը նշմարէի։ Փողոցին մէջ օթօմոպիլներ կը սպասէին անչուշտ այս սքանչելի արարածներուն։ Եւ ինքնիրենս կ'ըսէի.

— Ո՛րքան բարի են։ Այս գիշերուան իրենց յաղողութիւնը զիրենք չէ գինովցուցած։ Կը հասկնան իրենց փոքր քոյրերուն տառապանքները և կը մեղքնան զանոնք՝ զոր Մ. Պոլիէօ յիշեցուց իրենց։

Փութացի այցելել այն ողորմած տիկիններուն մէկուն որ ասպնջն յարկին վրայ թատերաբեմին մօտ օթեակներէն մին կը գրաւէր։ Բաղաքավարութեամբ ընդունեց զիս։ բայց իր նայուածքը թշնամական էր մեզի համար։ Թատերգրին ազդեցութեան տակ ոխ կը պահէր յաւիտենական հարստահարիչին դէմ և զգացի թէ բարկութեամբ ալ միտքէն կ'անցընէր։

— Էրիկ մ'ըդ մըն ալ դարձեալ...

Շատ զգուիկցուցի ինքզինքս։ Սակայն ան կը վերսկսէր իմ մուտքովս ընդհատուած խօսակցութիւնը և կը թաչխէր իր չուրջը կարծիքներ՝ որոնք հաճելի չէին զօրաւոր սեռին։ Կը հաստատէր,

— Մ. Պոլիէօ մեզ լաւ կը ճանչնայ։ Զանփազանց ճշմարիտ է որ մենք արուներուն և անանց կոչա ախորժակներուն զոհերն ենք։ Ընկերութեան արդի վիճակը թոյլ չի տար մեզի շահելու մեր ապրուստը, անկախ ըլլալու...

Անուշավաճառի պաշտօնեայ մը դադրեցուց այս պերճախօսական շարժումը։ Տուփ մը սառուցիկ պտուղ կը բերէր։ Տիկինը ընդունեց զայն ցաւագին ժպիտով մը և մրմնաց։

— Օհ, ա՜ էրիկ մարդիկը։

Երկար ատեն ոխ պիտի պահէ այս անպատեհ շաքարեղէնները իրեն զրկող անխոհեմ բարեկամին դէմ, որ իր պերճախօսութիւնը ընդմիջեց։ Երեք հատիկ չամիչ առնելով հրաժեշտ առի այդ զայրացկոտ կնոջմէն, ու դուրսի սրահին մէջ անոր ամուսինին հանդիպեցայ։ Փորձի մարդ մըն է որ ամէն օր աչքի կարնող ճարպիկութիւններ կը պարզէ և նոյնիսկ գեղեցիկ յանդգնութիւն մը։ Կը վերաբերի մարդոց ա՛յն կարգին, որոնց համար սովորաբար կ'ըսուի.

— Ինչպէս կ'ընեն, ինտո՞ր կ'ապրին։

Գիտենք որ գրպանին սու մը չունին և սակայն ամէն տարի քանի մը հարիւր հազար ֆր. կը ծախսեն։ Ասոնց վախճանը դէշ պիտի ըլլայ։

Ցայտնեց ինձի թէ շատ կը զուարճանար։

— Բայց, ըսաւ, աս ըսել չէ թէ Մ. Պոլիէոյի թատերախաղը դիս խնդալէն կը մարեցնէ։ Այդ լուրջ գրագէտը ինաւ մարդ խնդացնելու ծրագիր չէ կազմած, և արդէն բուն զուարճութիւնը երաժշտասրահի և փոքր թատրոններու մէջ կ'ըլլայ։ Զիս խնդացնողը կնոջս ցոյց տուած խանդավառութիւնն է։ Ինչ առաջ անոր մօտ գայնկը և դուռ ալ հաստատեցիք որ դէպի քնարերգական հովերը կը բարձրանայ. անէնծ կը կարդայ էրիկ մարդոց։ Ընդհանուր գաղափարներ կը գործածէ ինձի դէմ զգացած տեսութիւնը բացատրելու համար։ Այս առիթէն կ'օգտուի նախատինքներ տեղալու համար ինձի։ Զի հարեւանցաւ իրեն, պիտի կարգուէր անոր հետ։ Աչխարհի վրայ ո՞ր մարդը պիտի համբարձակէր իրմէն աւելի երջանիկ ըսել իրեն։ Հարուստ, բարեռնիկ, ամէնէն պաշտելի աղջիկէն սիրուած, անոր հետ կարգուելու մօտ, առողջ միտքով ու մարմնով, երիտասարդ, չենչոդ անհոգ. ա՛ լ ինչ կը պակսէր իրեն։ Ո՞չինչ։ Այսօր ի՞նչ կը մնայ իրեն։

Արթը Հիւկո ինք դադրած է ըլլալէ։ Բ 50 պատառ մըն է, ցնցոտի մըն է։ Հինգ տարի ողջ ողջ պիտի որմարգելուի այս քանտին մէջ։ Եթէ այնուհետեւ իրմէն բան մը վերապրի, այդ ուրուականը թոյլատրութիւն պիտի ունենայ դերեզմանէն դուրս սողոսկելու, ողջերուն դարձեալ խառնուելու։ Բայց ինչ պիտի ընէ անոնց մէջ։ Զախչախուած, անուանարկուած, անպատուուած, ինքն իսկ պիտի փախչի անոնց չփոմէն։ Եւ ինչո՞ւ համար անպատուուած։ Աստուած միայն գիտէ ասիկա։ Իսկ ես կը վկայեմ, կը հաստատեմ թէ բան մը չեմ գիտեր, ինչպէս վերկայեցի ձերբակալութեան, քննութեանց, մեղադրեալի օրերուն։

Ա՜հ, ինծի դէմ գոռացող Պէրլինկթըն դատաւորին այն ձայնը, տեսակին էր կարծեմ լսել դայն, յարեց կայանաւորը դած մը վրայ։ և իր ձայնը ապտութեան չեչտ մը ունէր։ Հասար ա՛յնքան վճիռ, ա՛յնքան կտրուկ, ա՛յնքան ջախմարձակիր երես առ երես վրաս յարձակիլ։ Շեղումմ մը, պատրուակ մը կը փընտռէ։ Դերիի սմսեղուկ վրէժխնդրութի՛ւն։

Պարաք համարեցայ ըսել իրեն թէ կը սխալէր։

— Հանդիպս մի՛ նուազեցնէք, պատասխանեց ինծի։ Զես գիտեր որ ո՛րքան ուրախ եմ հաստատելով այս իրիկուն թէ կինս և իր բարեկամուհիները զոհի երեւոյթներ կուտան իրենց։ Բննեցէ՛ք սա սրահը։ Բոլոր յարկերուն մէջ պիտի նշմարէս կիներ որոնց դէմքը կ'արտայայտէ թէ իրենց արժէքը տակաւին չէ հասկցուած։ Ասիկա յայտնի է իրենց նայուածքներու սեւեռումէն, իրենց դատողութիւններէն։ Տիկին Պօվարիի թոռնուհիները հոս են։ Մի՛ կարծէք թէ ասոնք կը կարեկցին այն հէգ աղջիկներուն, որոնք չեն կրնար ճարել իրենց օրապահիկը։ Իրենք իրենց և իրենց սարկութեան վերայ կուլան։ Կը ցաւին որ կռիւի համար պատրաստուած չեն։ Կը տառապին դերի եղած ըլլալուն համար քարոյականի մը՝ որ զիրենք միշտ տիրող մը յայտնացուցած է։ Կ'ողբան վատ եղած ըլլալնուն, չապտամբելնուն, մէկը ընտրելէն վերջ այլեւս ուրիշ մը ընտրել չկարենալնուն համար։ Շատ դժուարալի է աս։

— Սիրելի պարոն, ըսի իրեն, այս պիտի ուրախութիւն մը ճաչակելու համար, հարկ է ցաւալի պարարանքներ ճանչցած ըլլալ...

— Աւա՜ղ, մեր՝ էրիկ մարդոցս՝ կեանքը պատրանքներու երկար շարք մըն է միայն և չէք կրնար քնաւ յուսախաբութեան դարմանը գտնել։ Վիպասան մը պատմութիւնը ըրած է խեղճի մը, որ սոկնձայլ ուղեղ մը ունէր, որմէ ամէն օր կտորներ կը նուիրէր իր ամենասիրեցեալ կէսին։ Շատ չանցած խեղճը թաղցաւ։ Մեւնոյն տանջանքին մենք մեզ ալ կ'ենթարկենք։ Զեզ գիտեր թէ ինչո՞ւ կ'ընեմ կնոջս տալու համար այս պերճանքը։ Պիւտճէս հաւասարակշռելու համար իմ գործածած միջոցները ելմտական նախարարի մը հիացումը պիտի շարժէին, և կասկածի պիտի տանէին ձեզ, որովհետեւ դուք չուկայի գործէ չէք հասկնար։ Իրաւ, տակաւին խելքս չեմ կորսնցուցած, բայց պիտի չպարմանամ եթէ բարոյական ինչ ինչ ծանօթութիւններ մոռցած եմ։ Ապագան պիտի հասկցնէ մեզի այս կէտը։ Եթէ ապարկէզին ծայրին հանիմ առանց դէպքի, պատուաւոր պիտի մնամ։ Ապա թէ ոչ... Աղէկ ուշադրութիւն ըրէ՛ք որ ո և է քարկութիւն չեմ իմանար իմ պատուական կնոջս դէմ, զոր կը սիրեմ և որ զիս։ կը սիրէ։ Ան չէ որ ասեւարական վտանգաւոր գործողութիւններու կը մղէ զիս ընդհանրական ամենէն աւելի պիտի զարմանայ եթէ դատարանը քննէ գործերս։ Բայց չեմ հանդուրժեր այն խայթին որով ան կը պարսաւէ էրիկ մարդուն եսասիրութիւնը՝ քանի որ անկեղ օգտուողը ինք է։ Հաշցուցէք իրեն թէ պիտի հաւանի՞ աշխատիլ առաւօտէն մինչեւ իրիկուն ամբոր երեք հարիւր ֆրանք շահելու և ապատ ըլլալու համար։ Պիտի պատասխանէ թէ հարկ եղած կորովը չունի, և թէ ասոր համար կը ցաւի։ Թերեւս անկեղծ է։ Բայց գրեթէ բոլոր կիները իրենց աղջիկները կը պատրաստեն Հարէմի այս կեանքին։

Բնական է, դիտել տուի, որ մեր կողակիցները պահանջուած կորովը չունին իրենց կեանքը ա՛յդքան խորապէս բարեփոխելու համար։ Էրիկ մարդուն կը պատկանի, օգնել անոնց, վեր առնել զանոնք։ Կինը աղատագրելու համար լաւ կ'ըլլայ սեղծել «Օմինիսդ» շարժում մը։ Պէտք է ըսել և կրկնել թէ բանաւոր չէ որ կին մը իր ապրուստը ամուսինէն ստանայ։ Զանիկա կերակրելը, հագուցնելը՝ իր գերութիւնը հոչակել է։ Ինչո՞ւ ապահովել անոր մնունդ, բնակարան, հագուստ։ Ասոր մէջ անախորժ բան մը կայ։ Ասիկա անոր ակարութեան նուիրագործումն է։ Այս տեսակ բնոներ ստանձնողը պիտի համարուի միշտ—և իրաւամբ— անարգ շահագործող մը։ Պիտի կասկածուի—և ոչ առանց իրաւունքի—թէ իր կերակրածէն կը սպասէ «տալիք»ի հաստատութիւն մը։ Ասիկա անբարոյականութիւն է։ Ասիկա գարշելի բան է։ «Օմինիզմը» գիտակից պիտի ընէ մեզ մեր արժանապատուութեան։ Այս վարդապետութիւնը մեզի պիտի ապացուցանէ թէ մենք պէտք չէ ստրուկ ըլլանք կնոջ, ինչպէս «Ֆէմինիզմը» կ'ապացուցանէ կնոջ թէ ան պէտք չէ ստրուկ ըլլայ էրիկ մարդուն։ Ֆէմինիզմը օգտակար գործ կը կատարէ խորտակելով ինչ ինչ կապեր, բայց յաթութիւնը այն ատեն կատարեալ պիտի ըլլայ եթէ «Օմինիզմ»ը եւս միւս կապերը խորտակէ։ Չի բաւեր կինը մարդէն անջատել որպէս զի աղատագրուած ըլլայ, պէտք է նաեւ մարդը կնոջմէն անջատել։

— Բայց ինչպէս յաջողիլ ասոր, մըրմրացաց գործի մարդը։ Կինը մեր գոյութեան զգասանքը, հրապոյրը, հաճոյքն է։ Անոր համար կ'աշխատինք և դիրքերնիս կը վտանգենք։ Բայց ան ալ մեզի կուտայ ամենաթանկագին պոհուհակութիւններ, կը շղոմէ մեր սէրը և անափառութիւնը։

— «Օմինիզմը, ըսի անոր, պիտի ջընջէ այդ հեշտասէրի զգացումները։ Այլ ևս պէտք չէ որ կինը հաճոյքի խոստում մը թուի մեզի։ Այսինքն՝ զանիկա կ'անպատուէ և կը նուաստացնէ։ Էրիկ մարդու մը և կնոջ մը հանդիպումը կրնայ ուրախութիւն և երջանիկ ալ մնալ իսկ երջանկութիւն առաջ բերել։ «Օմինիզմը պիտի բացատրէ թէ ասիկա երկրորդական խնդիր մըն է, նպաստաւոր դիպուածի մը հետեւութիւնը, և թէ մեծ կարեւորութիւն պէտք չէ տալ ասոր։ Այս վարդապետութիւնը միւս կողմէ պիտի հաստատէ թէ էրիկ մարդը ամէն պարագաներու մէջ կնոջ չափ թանկագին դեր մը կը կատարէ, և թէ երկու սեռերը, եթէ հաւասար են կեանքի պայքարին մէջ, պէտք է հաւասար ըլլան նաեւ սիրոյ մէջ։ «Օմինիզմ»ը պիտի ցուցէ հին նախապաշարումները, որոնք կինը կը նուաստացնեն զայն բարձրացնելու երեւոյթին տակ։ «Օմինիզմ»ի յարողները երդում պիտի ընեն երբէք հրեշտակային կամ աստուածային անունները չտալ գեղանիի մը։ Այս ծայրայեղ խստապահանութիւնը մէկ նպատակ միայն ունի— բթացնել կինը՝ զայն էրիկ մարդուն քմահաճոյքին մատնելու համար։ Պիտի տարագրուին բոլոր այս աւանդական սուտերը։ Վիրաւորիչ է պնդելը թէ էրիկ մարդը չի կրնար եղեր կրել սէրը զլացող անզութութիւնի մը խրատութիւնները, մերժումը, առանց... մեռնելու։ Ասանկ միջոցներ գործածող թեկնածու արուն կը չանագործէ միաբանութիւնը ներա արուն կ'ուզէ իր խօսքը։ Կնոջ արժէքը չափազանցող բոլոր բացատրութիւնները պիտի արգիլուին, ուստի՝ խաբելու, յուսավրէպ ընելու միայն կը ձգտին անոնք։ Մեր կողակիցները պաշտպանելու համար «Օմինիզմ»ը պիտի ջնջէ պերճանքի մոլութիւնը և կընամեցնէ ծերեցնող ծերեցնող ծերեցնող։ Ամենէն աւելորդ չաղլութիւն և գեխութիւն են։ Հոգեմարաբ դասաւորուած պատուիրանները ցոյց պիտի տան էրիկ մարդոց թէ պէտք չէ կինը վիրաւորել նախատական պաշտպանութեան մը ընծայաբերութեամբ կամ պատրել արշամարհոյ զարդանքներով։ «Օմինիզմը պիտի ճշդէ էրիկ մարդուն իրաւունքները, ինչպէս Ֆէմինիզմը կնոջ իրաւունքները...

Բայց զանգակը կ'ազդարարէր միջնադարին վախմանը։ Գործի մարդը չատ չուտով մեկնեցաւ քովէս։

— Պէտք է որ քեմին առջեւ դանուիմ երբ վարդայրը բացուի։ Կինս չատ կը նեղուի եթէ թատերախաղէն բան մը կորսնցնէ։

Եւ ալ իմ ակռս գացի և տեսայ անոր օթեակ մտնելը։ Իր կինը արհամարհոտ նայուածքով մը ընդունեց զայն։ Անոր ուղղեց խօսքեր, որոնք ապահովաբար դէշ էին։ Էրիկ մարդը մակ կ'ընէր ժպտելով և կը դիտէր մարգրտյա մանեակը զոր կինը կ'երերցնէր տենդագին, ինչպէս կալանաւոր մը կը շարժէ իր շղթան։

ՆՕԶԻԼԻՕ

ՏԱՐՊԵԱՆ ԺԱՅՌԻՆ ՍՏՈՐՈՏԷՆ

Անսահման ժողովրդականութեան ու փառքի յարաձուն ալիքներու վրայ կանգնուն հինգ վեց տասնեակ տարիներով գտնտնդնդեց ու ոգեւորեց սեփական հօտը, ապրեցաւ անոր տուայտանքները, առաջնորդեց զայն դէպի նոր հորիզոններ և լուսցուց ցեղին ապագան. ազգային հաւաքական գոյութեան դաղափարին մարօրէն կ'առչած՝ արձուակին խոյանքներ ունեցաւ և իր գործունէութեան ընթացքին վիհ բացող կամ պատուար բարձրացնողներուն դէմ էն հզօր խիզախումները, է՛ն կորովի մաքառումները և անդնդնթաց ընդվզումները փորձեց,— և բոլոր ասոնք այն էական դիծերն են որ կը յատկանշեն դարուն հսկայ դէմքը — Արիսեան։

Արեան ջրվէժներու յորդահոսումին մէջ և ստրկութեան անուրներուն չառաջման օրերուն, ծառացա՛ւ մարդայօր բրոնակալին դիմաց, ամբողջ կոտորող ցեղի մը զայրոյթը պոռթկաց անոր երեսն ի վեր և յիշեցուց թէ այդ տաք տաք արիւնին յետին չիթն անգամ օր մը վրէժխնդիր ալիք մը պիտի դառնայ,— առնակա՛ն ժեսա՝ որուն համար Հայութիւնը իր սրտաբուխ զգացումներովը ոգեղեց այն ուժեղ անհատականութիւնը, որ կը կոչուի Իպմիրեան։

ԿԻ ԹՕՐԸ (2)

ՄԱՀՈՒՁԱՓ ՄԵՆԱՄԱՐՏ

Ամբողջ տարի մը այս գեղեցիկին մէջ տեսած էր ինքզինքը։ Դիցած էր լռել և հանդուրժել առնաբար անխուսափելիին, ոչ մէկ ունայն տրտունջ դուրս չելաւ իր չրթունքներէն իր բանտապաններուն առջեւ, բայց մտաւոր ահռելի ըմբոստութեան նեպաներ մերթ ընդ մերթ կը խռնարհին անոր վրայ միանութեան մէջ, ինչ որ թալ ընէր զանոնք մերժելու համար։ ա՛յնպիսի անձկութեան ժամեր որ չեր հաւատար թէ բանականութիւնը պիտի կրնար դիմադրել անոնց։

Այդ ձգնաժամերէն մին ահա կ'այցառիրէր դիմքը այդ իրիկունը։ Մաքին աչքը, խորհուրդին ճգնը, անյուսաբար սեւեռուած անլուծելի առեղծուածի մը վրայ, կը մաքառէին զինքը զերի բռնող փականքներէն ազատելու քստմնելի թուրքերու դէմ։ Առանց իր գիտնալուն, սկրսած էր խօսիլ ինքնիրեն, իր չորցած կոկորդը հոգիս կարենալով բառերը յդտալորել։ Բայց մարդը միայն պէտք ունի մարդկային ձայն լսելու, նոյն իսկ եթէ իրենը ըլլայ միայն։

— Տարի՞ մը։ Մի միայն տարի՞ մը... Դար մը մանաւանդ... Տարի մը առաջ մէկն էի ես, տասը բան մըն եմ միայն, տառ մը, թիւ մը։ Զիս կ'անուանեն Բ 50։

Կեցաւ, յետոյ շեշտով մը որ անսահման ապշութիւն մը կը նշանակէր, ոլորպէս թէ ուրիշի մը սարսափելի, անքաւարելի պատմութիւնը կը պատմէր, յարեց։

— Դեռ տարի մը առաջ Բ 50 անուն մը ունէր։ Կը կոչուէր Արթը Հիւկո, փաստաբան։ Ամէն ինչ կը ժպտէր իրեն, բախտը, բնութիւնը, ընկերութիւնը։ Իրեն դպրոցին, Օքսֆորտի համալսարանին մէջ, բարեկամներ միայն դտած էր։ Առաջնորդուած իր հօրէն, ա՛յնքան բարեկեցիկ և պատուաւոր փաստաբան մը ոչքան կ'արժէր ըլլալ, փաստաբանական աշխարհին մէջ այս երիտասարդին սկզբնաւորութիւնը յաղթանակ մը եղաւ։ Վերջապէս հանդիպեցաւ Մբրիկի։ Հրա՛ւակ մը։ Եւ երջանկութիւնը ունեցաւ անորմէ սիրուելու, իր ձեռքը խնդրելու։ Ամուսնացան։ Ամբողջ տարի մը ամէն ինչ ինքզինքիս։ Դիցաբանական էր։ Ինչ ինչ ամիսներ ալ ամուսնացեալ։ Ամբողջ տարի մը ամէն ինչ ինքզինքիս։ Դիցաբանական էր։ Ինչ ինչ ամիսներ ալ ամուսնացեալ։

— Ինչպէս ինքզինքս դադրեցայ ես թատերախաղը, որ Մ. Պոլիէ ներկայացնել տուաւ ի նպաստ կնոջ։ Կը պախարակէ—և ո՛րքան իրաւունք ունի — մարդուն, էրիկ մարդուն անձնասիրութիւնը։ Հաւասարութիւնը կը ծափահարէր իր պերճախօս դայրոյթը։ Երկրորդ արարուածին վերջը դերասանները կը խոնարհէին ծափերու տակ։ Անոց դէմքերը լուրջ էին։ Ֆէմինիզմին դերակատարները գիտակցութիւնը ունէին թէ կատարածնին դեր չէր, այլ կը դդային թէ յատուկ պաշտօն մը կատարած են և մեծ ճշմարտութիւններ տարածած են։ Ցնծութեամբ ելող բեւէնի՝ հիանալի էին։ Իւրաքանչիւր օթեակի խորը պատկառելի պերճանքի յատուկ մուշտակէ վերարկուներ կը նշմարէի։ Փողոցին մէջ օթօմոպիլներ կը սպասէին անչուշտ այս սքանչելի արարածներուն։ Եւ ինքնիրենս կ'ըսէի.

— Ո՛րքան բարի են։ Այս գիշերուան իրենց յաղողութիւնը զիրենք չէ գինովցուցած։ Կը հասկնան իրենց փոքր քոյրերուն տառապանքները և կը մեղքնան զանոնք՝ զոր Մ. Պոլիէօ յիշեցուց իրենց։

Փութացի այցելել այն ողորմած տիկիններուն մէկուն որ ասպնջն յարկին վրայ թատերաբեմին մօտ օթեակներէն մին կը գրաւէր։ Բաղաքավարութեամբ ընդունեց զիս։ բայց իր նայուածքը թշնամական էր մեզի համար։ Թատերգրին ազդեցութեան տակ ոխ կը պահէր յաւիտենական հարստահարիչին դէմ և զգացի թէ բարկութեամբ ալ միտքէն կ'անցընէր։

— Էրիկ մ'ըդ մըն ալ դարձեալ...

Շատ զգուիկցուցի ինքզինքս։ Սակայն ան կը վերսկսէր իմ մուտքովս ընդհատուած խօսակցութիւնը և կը թաչխէր իր չուրջը կարծիքներ՝ որոնք հաճելի չէին զօրաւոր սեռին։ Կը հաստատէր,

— Մ. Պոլիէօ մեզ լաւ կը ճանչնայ։ Զանփազանց ճշմարիտ է որ մենք արուներուն և անանց կոչա ախորժակներուն զոհերն ենք։ Ընկերութեան արդի վիճակը թոյլ չի տար մեզի շահելու մեր ապրուստը, անկախ ըլլալու...

Անուշավաճառի պաշտօնեայ մը դադրեցուց այս պերճախօսական շարժումը։ Տուփ մը սառուցիկ պտուղ կը բերէր։ Տիկինը ընդունեց զայն ցաւագին ժպիտով մը և մրմնաց։

— Օհ, ա՜ էրիկ մարդիկը։

Երկար ատեն ոխ պիտի պահէ այս անպատեհ շաքարեղէնները իրեն զրկող անխոհեմ բարեկամին դէմ, որ իր պերճախօսութիւնը ընդմիջեց։ Երեք հատիկ չամիչ առնելով հրաժեշտ առի այդ զայրացկոտ կնոջմէն, ու դուրսի սրահին մէջ անոր ամուսինին հանդիպեցայ։ Փորձի մարդ մըն է որ ամէն օր աչքի կարնող ճարպիկութիւններ կը պարզէ և նոյնիսկ գեղեցիկ յանդգնութիւն մը։ Կը վերաբերի մարդոց ա՛յն կարգին, որոնց համար սովորաբար կ'ըսուի.

— Ինչպէս կ'ընեն, ինտո՞ր կ'ապրին։

Գիտենք որ գրպանին սու մը չունին և սակայն ամէն տարի քանի մը հարիւր հազար ֆր. կը ծախսեն։ Ասոնց վախճանը դէշ պիտի ըլլայ։

Ցայտնեց ինձի թէ շատ կը զուարճանար։

— Բայց, ըսաւ, աս ըսել չէ թէ Մ. Պոլիէոյի թատերախաղը դիս խնդալէն կը մարեցնէ։ Այդ լուրջ գրագէտը բնաւ մարդ խնդացնելու ծրագիր չէ կազմած, և արդէն բուն զուարճութիւնը երաժշտասրահի և փոքր թատրոններու մէջ կ'ըլլայ։ Զիս խնդացնողը կնոջս ցոյց տուած խանդավառութիւնն է։ Ինչ առաջ անոր մօտ գայնկը և դուռ ալ հաստատեցիք որ դէպի քնարերգական հովերը կը բարձրանայ. անէնծ կը կարդայ էրիկ մարդոց։ Ընդհանուր գաղափարներ կը գործածէ ինձի դէմ զգացած տեսութիւնը բացատրելու համար։ Այս առիթէն կ'օգտուի նախատինքներ տեղալու համար ինձի։ Զի հարեւանցաւ իրեն, պիտի կարգուէր անոր հետ։ Աշխարհի վրայ ո՞ր մարդը պիտի համարձակէր իրմէն աւելի երջանիկ ըսել իրեն։ Հարուստ, բարեռնիկ, ամէնէն պաշտելի աղջիկէն սիրուած, անոր հետ կարգուելու մօտ, առողջ միտքով ու մարմնով, երիտասարդ, չենչոդ անհոգ. ա՛լ ինչ կը պակսէր իրեն։ Ո՞չինչ։ Այսօր ի՞նչ կը մնայ իրեն։

Արթը Հիւկո ինք դադրած է ըլլալէ։ Բ 50 պատառ մըն է, ցնցոտի մըն է։ Հինգ տարի ողջ ողջ պիտի որմարգելուի այս քանտին մէջ։ Եթէ այնուհետեւ իրմէն բան մը վերապրի, այդ ուրուականը թոյլատրութիւն պիտի ունենայ դերեզմանէն դուրս սողոսկելու, ողջերուն դարձեալ խառնուելու։ Բայց ինչ պիտի ընէ անոնց մէջ։ Զախչախուած, անուանարկուած, անպատուուած, ինքն իսկ պիտի փախչի անոնց չփոմէն։ Եւ ինչո՞ւ համար անպատուուած։ Աստուած միայն գիտէ ասիկա։ Իսկ ես կը վկայեմ, կը հաստատեմ թէ բան մը չեմ գիտեր, ինչպէս վերկայեցի ձերբակալութեան, քննութեանց, մեղադրեալի օրերուն։

Ա՜հ, ինծի դէմ գոռացող Պէրլինկթըն դատաւորին այն ձայնը, տեսակին էր կարծեմ լսել դայն, յարեց կայանաւորը դած մը վրայ։ և իր ձայնը ապտութեան չեչտ մը ունէր։ Հասար ա՛յնքան վճիռ, ա՛յնքան կտրուկ, ա՛յնքան ջախջախիչ էր։ Ցնցաց հիացած էի իր պերճախօսութեան վրայ։ այդ առիթով ամէն ժամանակ աւելի մանաւանդ համոզիչ գտաք զայն։ Ընդդիմախօսելու ոչինչ ունէի կուռ շարքերով ինծի դէմ գինուորած առարկութիւններուն։ ամէնէն անհաւատը անգամ անձնատուր պիտի ըլլար։ Ինչ կ'ըսեմ։ Ես իսկ մերթ ընդ մերթ կը պարտաւորէի հարցնել ինքնիրենս թէ արդեօք գործած էի այս յանդուգն գողութիւնը՝ որով կ'ամբաստանուէի, որուն համար դատապարտուած էի։ Աէն բան կար անոր մէջ։ ամբողջութիւնը և մանրամասնութիւնը, անբնական իրողութիւնը և ծանրացուցիչ պարագաները, կանխամտածութիւնը, գրաւոր և խոսուած վկայութիւնները։ Ինծի դէմ բերուած ապացոյցներուն պատկառելի ամբողջութեան խեղճ բան մը միայն ունէի զիս պաշտպանելու համար։ Անմե՛ղ։ Բայց քանի քանի յանցաւորներ արտասանած են դայն ինձմէ առաջ։ Ինչ օգուտ ունի բողոքելը երբ ամէն բան զիս կ'ամբաստանէ։ Բալեկամներս առաջ բերին հօրս պատուաւորութիւնը, արդարակորովութիւնը, մինչեւ այն ատեն իմ վարած անբիծ կեանքս... Աղէկ։ Բայց մէկէ աւելի պատուաւոր հայրեր ծնուեր եւ անարժան դուստրերու, որոնք ինքզինքնին դատապարտեցին։ Ինչ ինչ ամիսներ ալ ամուսնացեալ։ Ամբողջ տարի մը ամէն ինչ ինքզինքիս։ Դիցաբանական էր։ Ինչ ինչ ամիսներ ալ ամուսնացեալ։

— Ինչպէս ինքզինքս դադրեցայ ես թատերախաղը, որ Մ. Պոլիէ ներկայացնել տուաւ ի նպաստ կնոջ։ Կը պախարակէ—և ո՛րքան իրաւունք ունի — մարդուն, էրիկ մարդուն անձնասիրութիւնը։ Հաւասարութիւնը կը ծափահարէր իր պերճախօս դայրոյթը։ Երկրորդ արարուածին վերջը դերասանները կը խոնարհէին ծափերու տակ։ Անոց դէմքերը լուրջ էին։ Ֆէմինիզմին դերակատարները գիտակցութիւնը ունէին թէ կատարածնին դեր չէր, այլ կը դդային թէ յատուկ պաշտօն մը կատարած են և մեծ ճշմարտութիւններ տարածած են։ Ցնծութեամբ ելող բեւէնի՝ հիանալի էին։ Իւրաքանչիւր օթեակի խորը պատկառելի պերճանքի յատուկ մուշտակէ վերարկուներ կը նշմարէի։ Փողոցին մէջ օթօմոպիլներ կը սպասէին անչուշտ այս սքանչելի արարածներուն։ Եւ ինքնիրենս կ'ըսէի.

— Ո՛րքան բարի են։ Այս գիշերուան իրենց յաղողութիւնը զիրենք չէ գինովցուցած։ Կը հասկնան իրենց փոքր քոյրերուն տառապանքները և կը մեղքնան զանոնք՝ զոր Մ. Պոլիէօ յիշեցուց իրենց։

Փութացի այցելել այն ողորմած տիկիններուն մէկուն որ ասպնջն յարկին վրայ թատերաբեմին մօտ օթեակներէն մին կը գրաւէր։ Բաղաքավարութեամբ ընդունեց զիս։ բայց իր նայուածքը թշնամական էր մեզի համար։ Թատերգրին ազդեցութեան

Բայց ինչ վարքի ու փոխարինութեան կընար ազատել այն միւս մարդը, որ կէս քառորդ դար մը լման, թառած պաշտօնական գահի մը վրայ՝ մտանելու իր հօրը, քանանեարու յուրպարին մէջ ինքնախաբութիւնը ունեցաւ մեծ ըլլալու, հոյակապ ըլլալու։ Ամէն միջոց գործադրեց փառասիրական ձգտումի մը սիրուն,— որպէս զի անասան մեր այդ տիրաղուարկ աթոռին վրայ, իբրև անարգանք ուղղուած ա՛յն նախորդներուն, որոնք անցած էին այդ ճամբէն՝ իրենց սեպհին զօնորերութիւնովը, բայց անյաղդողդ և բլտրանուէր՝ իրենց կենսաւոր գաղափարին։ Այնչէ ու արաբէ հեռու, քայլայլուած ժողովուրդը՝ ակաները սեղմած ասրանց վախանին, որ կառարուեցաւ հոսկ ուրեմն՝ դարերու ծանրութիւնը կրող տարիներէ ետքը։ Ու Հայուն ղպանուած կո՛մէն էր որ ելեկտրականացաւ, առոյգացաւ և թաւալգոր տապտիր Տարպեան ժայռ ի վար Օրմանեանի մարմինը։ Ասիկա՝ դեռ երէկուան պատմութիւնն է զոր մոռնալ փորձել՝ յիմարութիւն է պարզապէս։

Որքան անկարելի է առաջիններուն համար մեցած պաշտամունքը փեսել ցեղին կարծէն, նոյնքան անենար է համարրութեան ամենանուրբ կայծ մը իսկ վառել մեր ժողովուրդին որոնն մէջ այս երբրդին համար, որ ազդ—կաղնիին բարդիներուն չքնած պատուասա մը ըլլալ որ թաւ։ Եւ ինչպէս կարելի է ապրի և համակրութեան խօսք ընել ա՛յն մարդուն դեմ կամ համար, որ սիրտ չունէր, և կը յանակիր սոսկ միտքով ու դիւանագիտութիւնով ընթացք առնել ա՛յն չրջանին, երբ երկրին հեռաւոր անկիւններուն լեռներուն ու ձորերուն, գիւղերուն ու արտերուն մէջ արիւնը կ'ասուանար և հարարաւոր ազգեր հեռուն յառած և բարդուններ կարկառած կը մնային ընդունայն։ Ընդունա՛ն, որովհետև կարելի է որ ապառաժը արձագանգէ։ Ինչու յարգանք հիւսել այն մարդուն անունին յուրջը, երբ ի՛նքը,— ամենօրեայ համակերպող,— բռնակալութեան սարսափելի արհամարհանքին ու նշանակութիւնն առարկան դարձուց սմբողջ ժողովուրդ մը։ Ա՛լ Հայ չկար, Հայութիւն չկար, ցեղային պարտ չկար, վերժխնդրութեան ոգի չկար, անդնդայար և սարսուռ երեւելիներու փաղանգ մը միայն՝ իրենց համբերատար և համակերպող Պարիրքզովի ձիմարիա փրատիճան ոմանք այն խարիսի յարկն ալ ուր ծուռած կը անանկին այդ պարազիաները։ Ցեղը կանող արիւնն անման, անքաժին, բանակալին ճիրաններուն արատին ազատով։

Եւ այսօր՝ հաւատարիմ ախոյեաններ կամ կամպուրի ասոներ մեզի ու սրբատուչ զինեցութիւնով մը մկանեղուած կը փորձեն արդար հանել ա՛ն որ իր տըխուր կեանքովն ու գործունէութիւնո՛վն իսկ իր դատապարտութեան սև պատանքը հիւսեց թել առ թել սատներու տարուան մէջ։ Ու կը փսփսան նոր ճամբայ մը հարթել անոր համար՝ առանց նկատի ունենալու ժողովուրդին բարոյականը, բայց, բիչ մը կարեկցութի՛ւն ունենան և հնարարա ձգեն զինքը իր անկիւնին մէջ, լռութեան ու խորհրդաւորութեան մէջ։

Որովհետև անմեղ որ ձայն կ'ուզեն իրենց կուռքը չքնաղ յատկութիւններով զարդարելու համար, նախ զայն արդահատելի կը դարձնեն և յետոյ, մանաւանդ, կրունկ կը դնեն համազգային ազնիւ զգացումներուն վրայ, զգացումներ՝ զոր կրնայ ասել ա՛ն՝ ժողովուրդը՝ իր Խրիմեաններուն, իր Իպմիրլեաններուն անունին և յիշատակին միայն։

ՄԵԼՔՈՆ ՅՈՎՍԷՓԵԱՆ

ՆՈՎՈՅԷ ՎՐԷՄԻԱՅԻ ԽՄԲԱԳՐԱԿԱՆԸ

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ԿԱՑՈՒԹԵԱՆ ՄԱՍԻՆ

Փոթորիկը կը մօտենայ միւս կողմէն։ Թրքական զինուորները զոնէ գէշ ազնկ անդորրութիւնը կը պահպանէին Ասիական կուսակցութեան մէջ։ Այսօր այդ զինուորներուն կարեւոր մէկ մասը եւրոպական սահմանագիծերը փոխադրուած են և այդ պատճառաւ Անատոլի քրիստոնեայ խաղաղ ժողովուրդը ոգեորական դրութեանց մէջ կը գտնուի։ Բիւրտերը արդէն սկսած են հայերը ջարդել և և Պոլսոյ մէջ հանրային կարիքը կը պարտաստն հայկական նոր ջարդերու։

Ան։ իս այն լուր կը տարածեն թէ հայերը ինքնավարութեան կը ձգտին և քիւրտերը կը խնդրեն որ դիրենք պաշտպանեն այդպիսի ազնի մը դէմ։ Եւ այն պարագային ուր կառավարութիւնը ինքը չչղտակ վերջ մը դնել հայկական չարժումին, Քիւրտերը, իրենք անձամբ պիտի զաշտպանեն իրենց չահերը։ Վայրագութեանց ահռելի տեսարաններ կը պատրաստուին, և զանոնք արդարացնելու համար դրաւելի միջամտութիւն մը իրայտ կը բերեն։

«Հայկական ջարդերը, զոր Քիւրտերը կը ծրագրեն, չեն կրնար իրենց հակառարուածը չունենալ։ Ինչ գիտեր թէ Թուրքիոյ բարեկամները ինչ միջոցներու պիտի դիմեն այդպիսի պատահականութեան մը պարագային։ Բայց չենք ցրնար մեր աչքերը գոցել այն հետեւանքներուն վրայ, զոր այդպիսի կանխամտածուած ոճիր մը պիտի յառաջ բերէ մեր կովկասեան նահանգներուն մէջ։ Կոտորածի մատնուած քրիստոնեայ ժողովուրդը, բնականաբար, ինչպէս միշտ այդպէս եղած է, պիտի ապաստանի մեր սահմաններուն ներս, ուր յուզում առաջ պիտի բերէ։ Կովկասի մէջ միշտ վառ մնացող ցեղային ատելութիւնը դարձեալ պիտի հրահրուի, իր բոլոր սոսկալի հետեւանքներով։ Մեր սահմաններուն վրայ գործուած կոտորածները արիւնոտ անդրադարձումներ պիտի ունենան մեր երկրին մէջ։ Ռուս զինուորները և կառավարութիւնը կրկին պիտի ստիպուին սկսիլ շղթայադրած կիրքերը հանդարտեցնելու դժուար գործին։

«Ուստի, ոչ միայն մարդասիրական նկատումներէ մղուած, այլ առողջ եսասիրութենով, պարտականութիւնը ունի գրաւական պահանջելու ձեռք առնուած այն միջոցներու մասին որոնք պիտի արգիլեն այն ազէտները որոնցմով կ'սպառնայ մեզի Թուրք ներքին գործոց նախարարը։ Ներկայ պարագաներուն մէջ միայն դիւանագիտական խորհուրդները չեն կրնար Թուրք կառավարութեան վրայ ազդել։ Պէտք է վտանգը բացէ տեսնել և արդելիչ գործնական միջոցներ ձեռք առնել։ Երբ հրդեհը ծագի, կայծերը մեր տանքին վրայ պիտի իյնան։ Շատ ուշ խելքի գալով, մենք կրկին պիտի սկսինք յուսահատ հառաչանքներ և ողբեր արձակել։ Բայց բոլոր մեր տրտունջները, բոլոր մեր հառաչները քանի պիտի չեռայեն այն ժամանակ։»

ՍԵԼԱՆԻԿԻ ԱՊԱԳԱՆ

Սելանիկէն կը հեռագրեն «Թանին»։— Վաղը ինչ պիտի ըլլայ, այդ ատատատները գիտեն միայն։ Եւ ատատատները չեն իսօսած տակաւին։ Սակայն, Ոլիմպոսը բոլորովին մատ է մեզի, և բարեգէպ գուշակութիւնները չէ որ կը պակսին։ Երբէք ըլլալիքին վրայ այսչափ իսօսիլը լսած չէի։

Եւ սակայն պէտք է ըսել որ երբէք այնքան աշխանդակ թեւադրութիւն մը չէի լսած զոր Ամերիկացի մը ըրաւ վերջերս, առաջարկելով Միացեալ Նահանգներու դաշնակցական պետութիւն մը կազմել, որ իր մէջ պիտի պարունակէ Սերպիոյ, Յունաստանի Ալպանիոյ և Պաղեստինի Թագաւորութիւնները։ Այդ դաշնակցական պետութիւնը պիտի կոչուի «Միացեալ եղբայրներու կայսրութիւն», և որ իրեն մայրաքաղաք պիտի ունենայ Պոլիսը և իբր պետ՝ Սուլթանը իրեն օգնական ունենալով վարչական մը որ անշուշտ Ռուզվէլթը պիտի ըլլայ, Մ. Վիլսըն նախագահութեան աթոռը իր ձեռքն խլած ըլլալով։ Այսպէս ապէպ ատելի հեգնող մէկը չկրնար ըլլալ։ Բայց ատելի լրջօրէն կ'աշխատին Սելանիկցիները իրենք իսկ օրոշելու համար այն ապագան որ ամենէն ատելի զիրենք կը չահագրգռէ։

Կարճ խօսքով, ինքնական երաշխներէ հեռու մնալով, ինչպէս որ կ'երազուի, օրինակ, «Սելանիկը Պուլկարիոյ և Յունաստանի հաւասական իշխանութեան տակ պահել, ոտանց ուրիշ ո և է գերիշխանութիւն կամ չէզոք դիրք տալու անոր», առանց ասոնց հաւատ ընծայելու, խնդրին կարելի է երեք ձեւով լուծում տալ, որոնց շուրջ կը կեդրոնանան և կը քարանան չահագրգռուողներու միտքերը։ 1.— Սելանիկը Յոյներուն, 2.— Սելանիկը Պուլկարներուն թողուլ. 3.— Սելանիկը ազատ նաւահանգիստ ընել ինքնավար վարչութիւնով մը։

Վերջին ձեւը նկատի ունին պուլկարները, միայն իրենց դատը կորսնցնելու պարագային։ իսկ Յոյները ատելի պակաս համակրութիւն ցոյց կուտան։ Յոյներուն առաջարկութեան ա՛ջիւ պուլկարները շատ բարձր կը պոռան և չեն ուզեր այդ կարգի խօսքեր լսել։ Դալով պուլկարներու դիտաւորութիւններուն, Յոյները ասոնց իսկ, ատատատներու անունով կ'երդնուն և ատելի մեծիլ յանձն կ'առնեն քան Սելանիկը թողուլ Թէքֆանտա Թագաւորին ձեռքը։ Իրապէս նարուած մը պիտի ըլլայ այդ 2 հին հակառակորդներուն չահերուն, եթէ անոնք ուղղամտորէն միանալ վերջ հաւաքական նպատակի մը շուրջ, չանհետացնէին իրենց մէջէն կամ ուրիշ ատելի ոչ տաղնապալի օրերուն յետաձգէին իրենց ատենական հակառակութիւնները։ Հակառակ պաշտօնական հերքումներու, գործերը յօտի վիճակ կ'ստանան։ Երբ Յոյները Սելանիկ մտան և տեղաւորուեցան, այնպէս կը թուէր թէ դաշնակիցներէն և ոչ մէկը իրենց հետ պիտի կռուէր Սելանիկին համար։ Պուլկարները ատելի նուազ ըլլալով հելլէններէն, միայն Պահպանադին քաղաքավարի առաջարկութիւնովը կրցան մտնել Սելանիկ։ Բայց ան պուլկարները կ'ըսեն թէ ատիկա բոլորովին սուտ է։ Ան Սոֆիայէն ճանաչուած նոր վարչական կազմ մը (ատիկանութիւն, Բսսի և հուագիր, երկաթուղի) կուգայ Սորկիսի վարչութեան քովը զետեղուելու։ Եւ ան մամուլի բանավէճերը կ'սկսին նոյնքան դաժան կերպով որքան յանախ Մակեդոնիոյ մէջ տեղի կ'ունենար։ Պուլկար նոր Թերթ մը որ անկանոն կերպով լոյս կը տեսնէ, կարծես՝ հաստատուած է միտիայն ապացուցանելու համար որ։ 1.— ոչ թէ Յոյները, այլ Պուլկարներն էին որ գրաւեցին Սելանիկը, 2.— Յոյներուն գրաւումը դաշնակիցներուն պայմանագրութեանց հակառակ է, 3.— իրաւական տեսակէտով այդ գրաւումը հիմ չունի և չկրնար վերջնական համարուիլ, որովհետև Մակեդոնիա պուլկարական հող ըլլալով, Սելանիկը, իր բնական մայրաքաղաքն, պէտք է Պուլկարիոյ վերադարձնել։

Երկու կողմի սպայակոյտերը մարտարուեստական քանավէճի մը բռնուած են, ուր իւրաքանչիւրը կ'ուզէ իրեն վերապահել Թուրքերը անմասնութեան մասնեղու արժանիք և գրաւողի առաջնորդութիւն։

Այդ ինդիրը երկրորդական կարեւորութիւն ունի վերջնական հաշուեյարդարի դարուութեան տեսակէտէն։ Քանի մը ամսուայ մտած ըլլալու առաւելութիւնը չէ որ քաղաքի մը բախտը պիտի վճռէ, հակառակ վերջին օրերս մէջտեղ եկած այն տարօրինակ տեսութեան, որուն համեմատ պատերազմիկները իրենց գրաւած հողերը իրենց պահելու իրաւունք պիտի ունենան։

Պուլկարները լաւ զգացին թէ իրենք պէտք է աւելի ամուր հիմերու վրայ դնեն իրենց պահանջումները։ Եւ այդ պատճառաւ ամենք կը պնդեն թէ ձեռք բերուելիք չանը պէտք է համեմատական ըլլայ թափուած ջանքերուն և կատարուած զոհողութիւններուն։ Երբ Յոյները իրենց կ'ըսեն. «մենք առանց գնդակ մը կորսնցնելու Սելանիկ մտանք»։ Պուլկարները կը փսփսան, «Դուք իրաւունք չունիք առանց արիւն թափելու գրաւած հող մը ձեզի սեփականացնելու. առանց կռիւի յաղթելը, յաղթանակին փառքը կը նուազեցնէ։»

Բայց մանաւանդ, ցեղագրական կէտն է որ ամենէն աւելի վէճ կը յարուցանէ։ այդ քարտուղները մենք տեսանք առաջ։ Մակեդոնական կրկէսին մէջ, մինչդեռ չէզոքները հրացաններով կը կռուէին իրարու հետ, ազգին հրապարակագիրները՝ վիճակագրութիւններով։ 25 տարի առաջ պուլկար հիւպատոս մը Սելանիկի մէջ 300 էջնոց գիրք մը հրատարակեց ուր կը հաստատէր թէ ամբողջ Մակեդոնիայի ժողովուրդը պուլկար ցեղին կը պատկանի, ինչպէս որ սերպ գրողները կ'ապացուցանեն թէ սերպ ցեղին կը պատկանի, Յոյները՝ Մակեդոնիոյ Յունական հող ըլլալը։ Անկողմնակալ պատմագիտներուն համար խնդիրը պարզ է։ Մակեդոնիոյ ամբողջ կեդրոնը մեծամասնութեամբ պուլկար է, բայց սելանիկը աւելի Յունական է քան Պուլկարական, ինչպէս և այդպէս են Թէսալիան, Եպիրոսը, Թրաքիաիրը և ընդհանրապէս բոլոր ծովեզերեայ գաւառները։

Սթէֆ մեծամասնութեան տեսակէտին վրայ յենուինք, Յոյներուն կամ աւելի ճիշդ Հրեաներուն պէտք է ձգել Սելանիկը, որոնցմէ Հրեաները Յոյներէն աւելի չատ են։ Շատ դժուար թէ Սելանիկ, այդքան բաց ձեւով նոր Երուսաղէմը դառնայ, մանրանկար Պաղեստինի մը։ Բայց ասոնց է որ երբ Մակեդոնիոյ ինքնորիշնութիւն տրուի, Հրեաներուն դերակշռութիւնը պիտի չեղծուի։

Սելանիկը լաւ, որուն գրաւումը հաղիւ թէ կը յուսային, Յոյներուն համար որչափ իրաւական, նոյնքան ալ զգացումներու տեսակէտն անկարելի կը թուի։

Անօգուտ է Յոյներուն ապացուցանել թէ ինչ ծանր գործ պիտի ըլլայ իրենց համար այնքան կարեւոր քաղաքի մը սեփականութիւնը, թէ որքան դժուարութիւններ պիտի կրեն զայն պաշտպանելու և պահելու համար, որովհետև Յունաստանի համար Սելանիկի սեփականութիւնը արտաքերդոն հող մը՝ է որ չատ մօտիկ պիտի ըլլայ Պուլկարական սահմանագիծին։

Յոյները ձեզի պիտի պատասխանեն թէ արդարութի՛ւն է որ իրենք թողուն Սելանիկը, որ ինքնին եկած է ղեպի իրենց։ Սիրոյ այնպիսի դատողութիւններ ունի զոր բանականութիւնը ճանչնար։

Ան այս պատճառով կարելի է հիմակուընէ գուշակել Սելանիկի ապագան։ Այս երկրին մէջ ոյժեր կան զոր դիւանագէտները և կառավարութիւնները նըկատի չեն առներ։ Երբ երկպառակութիւնը այնքան խոր արմատներ ձգած է, մէկ հարուածով անկարելի է զայն արմատախիլ ընել։ Ան ասոր համար է որ Սելանիկը իբրև ազատ նաւահանգիստ, չատ ատելի յարմար կը թուի, ուրկէ թերեւս բոլորը պիտի օգտուին։

ԱԼՊԱՆԱԿԱՆ ԽՆԴԻՐԸ

ԳՐԵՑ՝ ՍԻՒՐԷՅԱ ՊԷՏ ՆԱԽԿԻՆ ԵՐԵՍԷՓՈՒԱՆ ՊԷՐԱԹԻ

Կ.ՊՈԼԻՍ, 20 ԴԵԿՏ.

Վերջին դէպքերէն և մասնաւորապէս Վալոնայի մէջ ազգային—ալպանիական հարցէն վերջ չահեկան է Թուրք պետական մարդոց կարծիքը հասկնալ ալպանական խնդրոյն վրայ։

Մինչ Շքոտրայի մէջ պատերազմը ամենասաստիկ կերպով կ'որոտար, որովհետև նիւթապէս անկարելի էր Թրքական օգնութիւն հասցնել Շքոտրայի և մնացեալ պաշարուած բերդերուն, Մեծ Սպարպոսին և միւս նախարարներուն առաջարկեցաւ ինքնօրինութիւն չնորհել Ալպանիոյ։ Այս առաջարկութեան հաւանութիւն չտրուեցաւ, որովհետև կ'ուզէին նախապէս գիտնալ անոր ազդեցութիւնը և հնարաւոր հետեւանքները։ Առարկուեցաւ թէ այսպիսի որոշումը մը հետեւութիւնը պիտի ըլլայ պանսլաւիստ առաջ բերել կաթոլիկ և իսլամ մասիսորներու և Փարասաղցիներու մէջ, որով միայն Ալպանիոյ միութիւնը ապահովուած է։ Թրքական աղբիւրէ ըսուեցաւ նաև որ այդպիսի ձեռնարկ մը Շքոտրայի կուսակալին նախաձեռնութեամբ աւելի լաւ կ'ըլլայ։ Բայց որովհետև այդ կուսակալը պատերազմի յայտարարութենէն քիչ առաջ իր անհաշտ ընթացքովը Մալիսորները ապտանուրցուց Դարանաղ փնիչի, այդպիսի նախաձեռնութիւն մը բնականաբար պիտի չկրնար եղբարական ընել Մալիսորները Անատոլուի նիզամիներուն հետ։ Դժբախտաբար Կ. Պոլսոյ իշխանութիւնք տիրութիւնը չունեցան, թէև կայութեան ծանրութիւնը ծանօթ էր իրենց։

Ալպանիացի հայրենասէրները, յուսահատելով Թուրք կառավարութենէ ո և է աջակցութենէն և դործակցութենէն, պարտաւորուեցան հետեւաբար Ալպանիոյ անկախութիւնը հռչակել։ Ինչ որ պատահեցաւ Վալոնայի մէջ, Փլորաներու ընտանիքին կեդրոնը, որուն ամենէն քաջ անդամներուն գլուխը կը գտնուի առժամանակեայ կառավարութեան արդի պետը, Իսմայիլ Քէմալ։

Անտարակուսելի է որ Ալպանական ազգը իր ամբողջութեան մէջ ծափահարութեամբ ողջունեց այս ծայրագոյն որոշումը, և ուխտած է պաշտպանել զայն արիաբար։

Եւ հիմա երբ դէպքերուն զարուութեամբ դադրեցաւ կայսրութեան նպաստաւոր կապակցութիւնը այդ երկրին հետ, Թուրքերը դէպի նոր քաղաքականութիւն մը քայլ կ'առնեն, այսինքն կ'ուզեն ալպանական ինքնօրինութիւնը օսմանցի իշխանի մը ենթարկել, որպէսզի հինգ հարիւր տարիէ ի վեր սկսած Ալպանիոյ անկումը կնքուի։

Իրողութիւնը սակայն ա՛յն է որ իր հայրենիքը սիրող մէն մի Ալպանիացի պիտի մերժէ իրաց այս նոր վիճակը, որ պարզապէս Բ. Դրան դիւրազգածութիւնը միայն փրկելու պիտի ծառայէ։

Ալպանիացիք առոր մէջ սկզբունքով դժբախտութիւն մը կը տեսնեն և չեն ուզեր քնաւ Թուրքերուն կողմէ առաջ բերուած կապակցութեան ենթարկուիլ, որուն անխուսափելի արդիւնքը պիտի ըլլայ կաթոլիկ և Օրթոտոքս Ալպանացիներուն հակառակութիւնը դրացի ազգերու դէմ։

Աւստրիա և Իտալիա, որոնք Ալպանիոյ անդորրութեան և քարօրութեան կէս փափաքին, պիտի հակառակին անշուշտ այսպիսի լուծումի մը, որ առժամապէս միայն գոհացում պիտի պատճառէ կարգ մը մոլեռանդներու, բայց որ պիտի արդիւնաբերայ դաւանները։

Սթէֆ մեծամասնութեան տեսակէտին վրայ յենուինք, Յոյներուն կամ աւելի ճիշդ Հրեաներուն պէտք է ձգել Սելանիկը, որոնցմէ Հրեաները Յոյներէն աւելի չատ են։ Շատ դժուար թէ Սելանիկ, այդքան բաց ձեւով նոր Երուսաղէմը դառնայ, մանրանկար Պաղեստինի մը։ Բայց ասոնց է որ երբ Մակեդոնիոյ ինքնորինութիւն տրուի, Հրեաներուն դերակշռութիւնը պիտի չեղծուի։

Սելանիկը լաւ, որուն գրաւումը հաղիւ թէ կը յուսային, Յոյներուն համար որչափ իրաւական, նոյնքան ալ զգացումներու տեսակէտն անկարելի կը թուի։

Անօգուտ է Յոյներուն ապացուցանել թէ ինչ ծանր գործ պիտի ըլլայ իրենց համար այնքան կարեւոր քաղաքի մը սեփականութիւնը, թէ որքան դժուարութիւններ պիտի կրեն զայն պաշտպանելու և պահելու համար, որովհետև Յունաստանի համար Սելանիկի սեփականութիւնը արտաքերդոն հող մը՝ է որ չատ մօտիկ պիտի ըլլայ Պուլկարական սահմանագիծին։

Ան այս պատճառով կարելի է հիմակուընէ գուշակել Սելանիկի ապագան։ Այս երկրին մէջ ոյժեր կան զոր դիւանագէտները և կառավարութիւնները նըկատի չեն առներ։ Երբ երկպառակութիւնը այնքան խոր արմատներ ձգած է, մէկ հարուածով անկարելի է զայն արմատախիլ ընել։ Ան ասոր համար է որ Սելանիկը իբրև ազատ նաւահանգիստ, չատ ատելի յարմար կը թուի, ուրկէ թերեւս բոլորը պիտի օգտուին։

ՅՈՒՆԱՍՏԱՆ ԿԸ ՊԱՀԱՆՋԷ ԵԳԷՏԵԱՆ ԾՈՎԻ ԿՂԶԻՆԵՐԸ

«Նիւ-Եորք Հերըլտ» կը հրատարակէ Մ. Վենիզէլոսի հետեւեալ յայտարարութիւնները.— Պէտք է յայտարարեմ թէ Յունաստանի քաղաքականութեան գլխաւոր կէտն է Թուրքիայէն պահանջել Եգէական կղզիները, Լէմնոս, Իմպրոս, Թէնէդոս, Նիպրօս, Քիոս, Միտիլլի և ուրիշներ, մէկ խօսքով բոլոր այն կղզիները՝ որոնք երբեմն յունական էին, նաև Թուրքիոյ հետ վերջին պատերազմին ծամանակ Իտալացիներուն գրաւած կղզիները։ Անշարահակալի յատկութեամբ չէ որ կը պահանջենք այս կղզիները, այլ իբրև ազատագրող։ Յունաստան չի փափաքիր գրաւել ուրիշին սեպհականութիւնները։ միայն կ'ուզեմ ձեզ ըսել որ իր զաւակները իր հօրը վերադարձան և շարունակեն մաս կազմել քաղաքացիներուն ամբողջութեան և Յունական պետութեան։ Եգէական ծովուն կղզիները յունական եղած են իրենց պատմութեան առաջին օրէն սկսեալ։ Յունական մնացին չորս դարէ աւելի, նայն իսկ կ. Պոլսոյ անկումէն վերջ, Թրքական սահմանի մէջ ամրափակուած ըլլալով հանդերձ։ Կղզիներուն բնակիչները ամենէն մաքուր յունարէնը կը խօսին, իրենց զգացումը միշտ հելլէնական եղած է, իրենց կրօնքը յունական։

Հարցուցի թէ Յունաստան պիտի պնդէ՞ կղզիներուն տէր դառնալու համար։ Մ. Վենիզէլոս պատասխանեց.

— Յունաստան պիտի պնդէ։

ԱՐԱԲԻՈՅ ԲԱՐԵԿԱՐԴՈՒԹԻՒՆԸ

Սուրիական բոլոր լրագիրները կը խօսին Աբարիոյ մէջ բարենորոգումներ գործադրելու մասին եղած ձեռնարկներուն վրայ։ Ասոնցմէ ոմանք գրելէ յետոյ թէ կառավարութիւնը բարենորոգումներ գործադրելու պէտք զգացած է, յոտի վարչութեան հետեւանք յառաջ եկած ընդհանուր դժգոհութիւնը փարատելու համար, կը յանձնարարեն որ Արաբիոյ բարենորոգումին համար տէրութիւնը ամենէն առաջ պէտք է ուշադրութիւն ընծայէ այս վայրին մէջ կրթութեան և երկրագործութեան զարգացման և տեղական լեզուին։ Լրագիրներէ ոմանք ալ այն գաղափարը կը յայտնեն թէ Արաբիան կարօտ է կարեւոր և էական բարենորոգումներու որ հիմնուած ըլլան ապակեղրոնացման և իրաւասութեանց ընդարձակման սկզբունքին վրայ։

ԴԱՀԼԻՃԻՆ ԴԻՐՔԸ

Ժամանակէ մը ի վեր նախարարական ասպնջական մասին թէ տեղական և թէ եւրոպական Թերթերու մէջ զրոյցներ կը շրջին։ Ամսագրոյ (այս ամիս) ձեռնհաս աղբիւրի մը դիմելով հետեւեալ տարազ տեղեկութիւններն ստացած է.—

«Զրոյցը կասարեալ վստահութիւն կը տանէ Եպարքոս Բեամիլ փաշայի և դահլիճին դէմ։ Բոլորովին անհիմն են այն զրոյցները թէ Դանլիճի անդամներու միջև կարծեաց անհամաձայնութիւն կը տիրէ։ Եթէ անհամաձայնութիւն մը գոյութիւն ունենար, բնական է թէ իրողութիւնը պիտի հաղորդուէր կայսեր։ Դահլիճին մեր անցուցած այս ասպնջական շրջանին ազգին և պետութեան նպաստաւոր բոլոր իրաւունքներուն պահպանման համար մէկ մարմնով կ'աշխատի և կայսեր գոհունակութեան կ'արժանանայ։ Դահլիճին մասին շրջող զրոյցները կը միտին Դորձագիր իշխանութիւնը տկարացած ցուցնել և ազդել անոր արտաքին դիրքին վրայ, հետեւաբար հարկ է որ այս տեսակ զրոյցները բացարձակապէս հերքուին։ Այս տեսակ զրոյցներու հանուիլը ցաւ պատճառած է։»

ՌՈՒՍԻՈՅ ՊԱՏ. ՆԱԽԱՐԱՐԸ ԳԵՐՄԱՆԻՈՅ ՄԷՋ

Պերլինէն «Օմ. Լոյտ»ի կը հեռագրեն թէ Ռուսիոյ Պատ. Նախարար Պ. Սուչամլինսֆ այս վայրկեանս Գերմանիա կը գտնուի ներկայ ըլլալու համար Լայբցիկի պատերազմին մէջ ինկած ռուս զինուորներու յիշատակին կանգնուելիք դամբարանի շինութեան հանդէսին։ Լայբցիկի Թերթերէն մէկուն չատ խաղաղասէր և չատ մտերմական յայտարարութիւններ ըրաւ ռուս և գերման յարաբերութեանց մասին։

Այս յայտարարութիւնները չատ աչքի կը դարնեն որովհետև՝ Գերմանիոյ Քancլեամի կը նկատուէր ան։ Ռուս պատերազմական նախարարը կայսրէն ունկնդրութիւն մը խնդրած է, ինչ որ ցնդրգիռ ապատութիւն թողած է Գերմանական մամուլին վրայ։ Գերմանական Թերթերը կը կարծեն թէ գօրավար Սուչամլինսֆ կ'ուզէ գերմանական կառավարութեան տրամադրութիւնը հարցնել այն պարագային ուր Աւստրիա նոր պահանջումներ դնէր մէջտեղ։ Բայց այս բոլորը զուտ ենթադրութիւն կարելի է համարել ասովհետև ո և է նոր պահանջումի խօսք չկայ Աւստրիոյ կողմէ։

ՓԻՏԷՐԼԷՆ ՎԷԼԹԷՐԻ ՄԱՀԱՒԱՆ ՇՈՒՐՋ

«Նորտ Տէյլի Ալկէմայնէ Ցայթունկ» կը գրէ թէ Քիրտերլէն Վէլթէրի մահուան Թաթը անքան կսկծեցուցիչ է որքան անսպասելի։ Հանգուցեալը պաշտօնի կոչուելէն ի վեր իր վրայ դրուած բոլոր յոյսերը իրականացուց, քաջասիրտ էր, խոհեմ իբրև Պետութեան ներկայացուցիչ, խիստ՝ ինքն իրեն հանդէպ, հաստատակամ և անդրդուելի իր պաշտօնին մէջ և անխնայ այնքան որ միմիոյն իրողութիւնները կը նշմարէր։ Իր մտերիմները կը մատնանշեն անոր համակրելի և դէպքի բնաւորութիւնը ու մտերմական դիպուածները։

ԵՐԷԿՈՒԱՆ ՀԵՌԱԳԻՐՆԵՐ

ՎԵՐՋՆԱԳԻՐ

ԼՈՆՏՈՆ, 30 Դեկտ։— Քիւթերի զորավարութիւնը կ'ենթադրուի թէ յաջորդաբար Դ. ծր պալքանեան դաշնակից պետութեանց պատերազմներուն ընելիք դիմումները, հաւանաբար վերջնագրի մը հանգամանքը պիտի ունենան այն պարագային երբ Թուրք հակառաջարկները միշտ անընդունելի նկատուին։

ՌՈՒՄԱՆԻՈՅ ԹԱԳԱՒՈՐԻՆ ՃԱՌԸ

ՊՈՒԿՐԷՇԹ, 30.— Շարլ թագաւորը ընդունեց այսօր ծերակոյտի պատուիրակութիւնը, որ պաշտօն ունէր իրեն հաղորդելու գահատոին պատասխանը։

Թագաւորը այս առթիւ կարճ ուղերձ մը ըրաւ յայտնելով մեծ գոհունակութեամբ թէ ծերակոյտը բոլորովին համամիտ է կառավարութեան հայեցակէտներուն պալքանեան դէպքերու և անոնց բնական հետեւանքներու մասին որ կ'կոչեն մեր կենսական չահերուն վրայ։

Դեռ յոյս կը տածենք թէ, յարեց թագաւորը, ներկայ դժուարին կացութիւնը բարեկամաբար պիտի կարգադրուի, և պիտի հաստատուի տեւական խաղաղութիւն մը որ ամենուն փափաքն է։

Ձեր յայտնած հայրենասիրական զգացումները ապացոյց մըն են թէ խնամով պիտի ուսումնասիրէք մեր ազգային պաշտպանութեան վերաբերեալ օրէնքները։

Ամէն անգամ որ ազգային դերագոյն չահերը խնդրոյ առարկայ եղած են, ռումինիացիները միացած են զանոնք պաշտպանելու համար կորովի կերպով։»

«Համոզուած եմ որ հաւատարիմ պիտի մնաք դուք ալ այս աւանդութիւններուն։»

ՌՈՒՄԱՆԻԱ ԿԸ ՊՈՒԼԳԱՐԻԱ ՁԻՆՈՒՈՐԱԿԱՆ ՎԱՐԿԵՐԸ

ՊՈՒԿՐԷՇԹ, 30 Դեկտ.— Երեսփ. ժողովը գիշերային նիստ մը կումարելով միաձայնութեամբ քուէարկեց պատերազմ. նախարարին պահանջած 15 միլիոն ֆրանքի զինուորական վարկը։ Քուէարկութիւնը վերջանալէն յետոյ բոլոր ներկայնները ծափահարեցին։

Երեսփ. ժողովին ազատական կուսակցութեան պետ Մ. Քոնդիէսքու յայտնեց իր կուսակցութեան յայտարարեց թէ ազատականները առանց վիճաբանութեան պիտի քուէարկեն բանակին պէտքին և հանրային կրթութեան համար պահանջուած բոլոր վարկերը։ Այս խօսքերն ևս ջերմապէս ծափահարութեամբ ընդունուեցան։

ԴԷՊԻ ՄԸ ՏՈՒՐԱՅՈՅԻ ՄԷՋ

ՀՌՈՄ, 30 Դեկտ.— Սթէֆանիի գործակալութիւնը կ'իմանայ Տուրայոյէն.— «Սերպ հրամանատարը քանի մը օրէ ի վեր նաւահանգիստի տեսուչին միջոցաւ բացատրութիւններ ուզեց իտալական «Քարէրա» շոգենաւէն թէ ինչո՞ւ Տուրացոյի մէջ կը մնայ դեռ Շոգենաւին նաւապետը պատասխանեց թէ շոգենաւը իտալական հիւպատոսարանին տրամադրութեան տակ դրուած է, և թէ ան է որ պիտի տայ հարկ եղած տեղեկութիւնները։ Սերպ հրամանատարը սակայն իտալական հիւպատոսարանէն ալ տեղեկութիւն պահանջեց այս մասին։

Երէկ առաւօտ սակայն երբ «Քարէրա» շոգենաւին նաւապետը քաղաքային պաշտօնեաներ ցամաք կ'ելլէին հիւպատոսին այցելելու համար, սերպ իշխանութեանց կողմէ արգիլուեցան և շոգենաւը ետ դարձուեցաւ հրման առնելէ վերջ միայն ցամաք ելլելու համար։ Հիւպատոսը այս դէպքին մասին տեղեկութիւն մը չունէր։

Սերպ հրամանատարին կողմէ մինչեւ կէսօր ո և է հրանգ մը սատաք չըլլալով, «Քարէրա»ի նաւապետը համաձայնեցաւ պաշտօնեայ մը ցամաք հանելու, որ հիւպատոսին մօտ երթալով իրողութիւնը հաղորդեց անոր։ Կ'երեւի թէ Սերպ հրամանատարը ճանչցաւ իր սխալը, և ետ առաւ իր տուած հրամանը, որ բոլորովին հակառակ էր միջազգային օրէնքներ։

Հիւպատոսը Սերպ հրամանատարին անմիջապէս ծանուցագիր մը ղրկեց, անկէ բացատրութիւններ պահանջելով իր ընթացքին համար, ըսելով որ չի կրնար ընդունիլ որ «Քարէրայի հետ իր յարաբերութիւնները արգիլուին և կամ դժուարութեանց բախին։

Հիւպատոսը դէպքը անմիջապէս հաղորդեց իր կառավարութեան, որ Պէլգրատի իր գործակատարին հրամաններ տուաւ Սերպ կառավարութեան մօտ այս դէպքին մասին հարկ եղած դիմումները ընելու համար։

ԹՈՒՐՔ ՊԱՏՈՒԻՐԱԿՆԵՐՈՒ ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ

ԼՈՆՏՈՆ 30.— Ռիւթերի ներկայացուցիչները իրիկունը տեսակցութիւններ ունեցան Պալքանեան և Թուրք պատուիրակներու հետ։ Պալքանեան լիազօրներու յայտարարութեանց համեմատ, Ռէչիտ փաշա այսօրուան նիստին միջոցին բռած է թէ Բ. Դուռը կը փափա

ՆՈՐ ՄԱՆՐԱՄԱՍՆՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

ԲԵ-Ի ՆԻՍՏԻՆ ՄԱՍԻՆ

Լոնտոն, 30.— Մ. Տանէֆի նախագահութեան տակ կատարուող եօթներորդ նիստի միջոցին Օսմ. պատուիրակութիւնը յայտարարած է թէ ուշ ատեն նոր հրահանգներ ստացած է Բ. Դանէն, որ մասամբ մը անլուծելի են։

Ուէշիտ փաշա ըսաւ թէ այսու հանդերձ ի վիճակի է մասամբ մը ծանօթութիւններ տալ անոր պարունակութեան մասին։ Նիզամի փաշա իր կարգին յայտարարեց թէ կարգ մը խնդիրներ, ինչպէս Կրեատէի և Մակեդոնիոյ խնդիրները, պէտք է դեսպաններու գումարումին յանձնուին, ու հաշուեթեան ժողովն ալ զբաղի լոկ էսքիրէի խնդրով, որ պէտք է Թուրքիոյ մնայ։

Մ. Տանէֆ առաջարկած է Օսմ. պատուիրակներուն դրաւորապէս հաղորդել իրենց առաջարկութիւնները։ Ուէշիտ փաշա իր սեպած հրահանգներու մասին լիակատար ծանօթութիւն չտուաց՝ չուզեց դրաւոր առաջարկութիւններ ընել, ու յոյս յայտնեց որ ասոր մէկ օրինակը պիտի կրնայ ժողովին բերել գ. իրիկուն։

ԾԵՐԱԿՈՅՏԻՆ ԴԻՄՈՒՄԸ

Երէկ մեր վերջին լուրերու բաժինին մէջ գրած էինք թէ ծերակոյտը Մեծ Տէրութեանց վեհապետներուն դիմելով առնոց ուշադրութիւնն հրաւիրած է Պալքանեան պատերազմի կողմէ դրաւեալ վայրերու մէջ իսլամներուն ենթարկուած կեղեքումներու մասին։ Անաւասիկ մէկ պատմէնը Անգլիոյ թագաւորին քաջուած հեռագիրն։—

Առ Ն. Վեհափառութիւն

Անգլիոյ թագաւորը

ԼՈՆՏՈՆ

Ամիսէ մը ի վեր վինադաղար կընքուած է թէև բոյց պալքանեան դաշնակիցներու կողմէ դրաւեալ օսմ. նահանգներու մէջ անպաշտպան իսլամներու ջարդը կը շարունակուի։ Այս ալեաք ոչնպիսի համեմատութիւն կ'առնէ որ ամէնէն խազաղ հոգիներն իսկ կը յուզէ, և կը սարսափեցնէ։

Այն տեղերը ուր պատերազմը դադրած է, հրոսակախումբերը գործունէութեան կ'սկսին։ Այս զզուելի գործունէութեան նպատակն է ջնջել ու փճացնել իսլամները որ քնակչութեան հարիւրին վաթսունը կը կազմեն։

Խռական մարդկութիւնը երախապարտ պիտի մնայ միլիոնաւոր իսլամ հպատակներ ունեցող Ձերդ Վեհափառութեան, եթէ անգ. կառավարութիւնը մեծ տէրութեանց միւս դեսպիններուն հետ հաւէր ձեռնարկներ կատարել Պալքանեան պատերազմի մասին, որպէս զի համաձայն շարժին տիեզերական քաղաքական սկզբունքներուն։

Մնամք Ձերդ Վեհափառութեան ա-

մենախոնարհ ծառայ Ծերակոյտի

Նախագահ

ՖԷՐԻՏ

Այս հեռագրին տակ ստորագրած են Ղազի Ահմէտ Մուխթար փաշա, Ցամաք Ֆէրիկ փաշա, Ըլչիտ Աքիֆ փաշա, Ապտիւրրահման Շէրիֆ պէյ, Նուրի պէյ, Մէհմէտ Թէվֆիք փաշա եւն. եւն.։

Այս միեւնոյն հեռագիրը ուղղուած է դրեթէ Իտալիոյ թագաւորին, Ֆրանս. հանրապետութեան նախագահին, Ռուսիոյ Զարին, Գերմանիոյ և Աւստրիոյ կայսրերուն։ Միայն թէ Աւստրիոյ և Գերմանիոյ կայսրերուն ուղղուած հեռագրին մէջ զանց առնուած է «միլիոնաւոր իսլամ հպատակներ ունեցող» բացատրութիւնը։

ԱԶԳԱՅԻՆ

ԱԶԳԱՅԻՆ ԺՈՂՈՎԻՆ ՄԷՋ

ՀԱՐՅԱՊՆԴՈՒՄ

Ցառաջիկայ ուրբաթ օր Ազգ. Ժողովը իր օրակարգին անցնելէ առաջ պիտի զտնուի հարցապնդումի մը առջեւ, այն մասը թէ Վարչութիւնը ինչ ընթացք բռնած է կառավարութեան կողմէ վերջերս հրապարակ հանուած Հայաստանի բարենորոգմանց խնդրոյն առթիւ։

Հարստահարական յանձաժողովին լուծուելէն ի վեր, Ազգ. Ժողովին առջեւ պաշտօնական ոչ է կարեւոր յայտարարութիւն մը չեղաւ ցարդ։ Երեսփոխաններէն ոմանք բնականաբար արդարացի հետաքրքրութիւն մը ունին, մանաւանդ վերջին իրադարձութիւններէն ետք, և պիտի հրաւիրեն վարչութիւնը որ իր հայեացքը պարզէ Պատրիարքարանի բանելիք ընթացքին վրայ։

Ժողովը, որ ասկէց առաջ վստահութիւն յայտնած էր վարչութեան, տրամադիր է վերահաստատել այդ վստահութիւնը՝ վարչութեան հաստատուն և ֆեեռոդական յայտարարութիւններ լսելէ վերջ։

Եւ արդարեւ, փոխանակ ներքին, դուրսէն անպաշտօն յայտարարութիւններու, ծրինաւոր և տրամաբանական է որ այդ վստահութիւնը Ազգ. Ժողովին կողմէ յայտնուի պաշտօնապէս, որպէսզի են կարենայ աւելի հեղինակութեամբ, աւելի զօրութեամբ սանձնել և գործադրել Ազգային իշխանութեան իր ներկայացուցիչի դերը։

Մեր կարծիքով, լաւ կ'ըլլայ նոյն իսկ որ Վարչութիւնը ինք փափաքի այսպիսի վստահութեան մը, և ինք ուզէ Ազգ. Ժողովին վստահութիւնը, միանգամ ընդ միշտ իր դիրքը ճշդելու համար։ Պաշտօնական գործերու և պատկանեալ իշխանութեանց առթիւ։

ԻՆՉՈՒ ԻՆԿԱՔ ՎԱՐՊԵՏ...

Դ. ՉՈՒՐԱՊԻՆ

Ուրբաթ օրուան Ազգ. Ժողովին մէջ, եթէ միակ ցաւագին բան մը կատարուեցաւ, այն ալ Ձեր գահավէժ անկումն էր վարպետ։

Երկար տարիներ հետեւած եմ Ձեզ, ու պաշտելու աստիճան համակրած, որպէս տաղանդաւոր գրագէտ, որպէս անկաշառ հասարակական գործիչ, որպէս ազատամիտ և արդարասէր հրապարակագիր, եւ վերջապէս, որպէս կեղծ ըմբռնումներու և վարագուրուած ամբարոյականութիւններու դէմ խիզախօրէն պայքարող, ու երբ անցեալ օր թերթերուն մէջ կարդացի Ձեր տրամաբանութենէն և ուղղամտութենէն բոլորովին զուրկ կցկտուր խօսքերը, խաւարին չափ սեւ անարդարութիւն մը պաշտպանելու համար, և այն տխուր բանաձեւը, որուն մէջ, «Կատեալներու երկար թուումով մը և «փասատաբանորէն» հերքել կը ջանայիք Օրմանեանի դէմ եղած ամբաստանութիւններ- և անոր ազատ արձակումը կը պահանջէիք, յանկարծ սրտիս մէջ քան մը փլաւ, անհուն տխրութիւն մը էութիւնս ցնցեց, և երկար ատեն սառած մնացի շանթահար եղածի պէս։

Ոչ մէկուն համար թերեւս յուսալի բլլար թէ, Ձեզ նման անձ մը, բարոյական այսպիսի տխուր մահուան մը ընդ առաջ երթալու չփոթութիւնը կունենայ։

Արտասանած բանաձեւնիդ լնձ կը թուի քամելի մահարան մը, դրուած Ձեր երկար տարիներու հմարեւին և փառքերուն վրայ։

Այդ հռչակաւոր բանաձեւը, Ձեր կեանքի պատմութեան մէջ այնպիսի սեւ էջ մը պիտի կազմէ, որուն մասին մոռցելը իսկ ինձ սարսափ կը պատճառէ։

Ձեր բարոյական քարձրութենէն ինչո՞ւ այդքան գահավիժօրէն ինկաք վարպե՛տ, առթելով Ձեզ անհունօրէն համակրող երիտասարդ հոգիներուն վիշտ մը, որ անկեղծօրէն կրեամ ամենապատեալի մը մահը իսկ չէ կրնար պատճառել։

Ռ.Պ. Դոլէ։ ՍԱՐԳԻՍ ԱԶՆԱՒՈՐԵԱՆ

ԲՈԼՈՐ ԱԶԳ. ԿԱԼՈՒԱԾՆԵՐՈՒ ԴՐԱՒՄԱՆ ԴԷՄ

Սայդ աղբիւրէ կը տեղեկանանք թէ Ազգ. երեսփոխան Օհանեան էֆ. Ազգ. Ժողովի առաջիկայ ուրբաթի նիստին «Հաբթանէ խանի կառավարութեան կողմէ գրաւուելուն առթիւ հարցապնդում պիտի ընէ, և պիտի առաջարկէ քան հոգնոց եկեղեցական և ազգասիրական պատուիրակութեան մը դիմումը՝ վարչական Բեսմիլ փաշայի, որ վերջ մը տայ Ազգ. կալուածները իրը մասնիլ գրաւելու այն ուղղութենէն, որ քանի մը տարիներէ ի վեր կը կիրարկուի՝ հակառակ այսքան բողոքներուն։

⁂ Կը լսենք թէ օրէնսգէտներու խումբի մը՝ առաջնորդութեամբ Զորեալ էֆ.ի յանձնարարուած է անդամակցիլ Հայ պատուիրակութեան, որպէս զի ազգին իրաւունքները կարելի ըլլայ աւելի ուժգնօրէն պաշտպանել։

ՎԻԵՆՆԱՅԻ ՀԱՅ ՄԱՏՈՒՈՒԸ

Վիեննաբնակ հայ դաղութը իր մէջէն երեք ազգայիններէ մասնախումբ մը կազմելով, պաշտօն յանձնած է անոր հայ մատուռ մը հաստատել Վիեննայի մէջ, և փափաքած է Սուլտանէն Մ. Ա. բիստակէ քհ. Թէսլեանը հրաւիրել՝ իբր հոգեւոր հովիւ մասնախումբին հետ մէկտեղ նոյն մատրան հաստատման գործը ի գլուխ հանելու, ինչպէս նաեւ տեղւոյն գաղթականութեան հոգեւոր պէտքերը մատակարարելու համար։

Ծ. Խ.— Ինչպէս յայտնի է աւստրիական կառավարութիւնը ցարդ արգիլած է մատրան մը շինութիւնը, սակայն Տ. Դնէլ վրդ. և գաղութը ի վերջոյ կրեան թէ յաջողած են այս մասին հրամանագիր ստանալ։

ԱՆՎԵՐՍԻ ՀԱՅԵՐԸ

Անվերսի հայ գաղութը 4500 ֆր.ի գումար մը հանգանակելով զրկած է Պատրիարքարան՝ յանկացուելու համար մայրաքաղաքիս զանազան թաղերուն կարօտ ընտանիքներուն։

ԱԶԳ. ԵՐԵՍՓՈԽԱՆ Պալաքեան վրդ. կը լսենք թէ նոյն ժողովի անդամակցութենէն հրաժարած է։

ՉԷՅԹՈՒՆԻ ԵՒ ՀԱՃԸՆԻ ՀԱՅ ՉԻՆՈՒՈՐՆԵՐԸ

Ինչպէս յայտնի է, կառավարութիւնը ակէ առաջ Զէյթունցի և Հաճընցի փախստական զինուորներ հետապնդել սկսած էր և այս պատճառով այդ տեղերու ապահովութիւնը սկսած է անախորժ հանդամանք մը ստանալ։ Կեդրոնի կառավարութիւնը տեղական իշխանութեանց տուած տեղեկագրերուն վրայ փախստականներ այդ դիւղերուն ներում չնորհուած է և այս մասին պատրաստուած «մազազաթան» ենթարկուած է կայս. փաւերացման։

Աթէնքէն հեռագիր մը կը ծանուցանէ թէ տեղւոյն թերթերը կը հետաքրքրուին Հայաստանի բարենորոգման խնդրով և Հայոց անցեալին մէջ քաղաքակրթութեան և ճարտարարուեստի տեսակէտներով ուն ներգած դերերը մատնանշելով, դրատրած են մեծ պատութիւններ որ հոգ տանին Հայոց վիճակին բարեւաւման։

ԿԱՐԵՒՈՐ.— Սկիւպի Բէօբրիլի քաղաքը գտնուող սանճակ 48րդ պայտին, երկրորդ թաղուրին, երրորդ պէշիկին «Մուսպաղա» զինուորներէն Ստեփանոսի Պողոս և Պետրոս երկուորեակ եղբայրներուն, ինչպէս նաեւ նոյն թաղուրին, չորրորդ Պէշիկը գտնուող Առաքելարցի զինուոր Սուրէն Թէօնկէլեանի դերի բռնուելուն, կամ ուր գտնուելուն մասին տեղեկութիւն ունեցողներէն կը խնդրուի այս պարագան հաղորդել խմբագրութեան։ Ցիշեալ զինուորները Սերպերուղ դէմ է որ կռուած են, ինչ որ հաստատուած է անոնց ղրկած նամակներէն։

ՇՐՋԱՍԵՐԱԿԱՆ

1.— Ամէն օր գաղտնին ներսի կողմը մեծ ուշադրութեամբ պէտք է մաքրել, ու աւելուածները, որոնք գոց ամաններու մէջ պիտի պահուին, ամէն օր պէտք է յանձնել աղբիւսի կառքերուն։ Արտաքնոցները առ նուազն օրը երկու անգամ առատ ջուրով լուալէ յետոյ թէ քարերուն և թէ դուռներուն վրայ չմարած կիրի փոշի պէտք է ցանել ու արտաքնոցներուն մէջ աշակերտներուն գործածութեանը բաւելու չափ փայտէ ոռնամաններ պատրաստ պէտք է պահել։

2.— Եթէ կարելի է աշակերտներուն աղբիւրի և կամ եռացած պարզ ջուր խմցնելու է. ջուրը պէտք է պահել բերանը գոց մաքուր ոռմաններու մէջ, ու ջուրը խմելու գաւաթներն ալ պէտք է դնել բարձր տեղ մը։

3.— Տնօրէններն ու ուսուցիչները պէտք է շարունակ հսկեն դպրոցին նպարավաճառներուն վրայ, արգիլելով որ սեխ, ձմերուկ, խաղող, թուզ և ուրիշ ամէն տեսակ թարմ պտուղներ չծախեն, ու պանիր, ձիթապտուղ և անոնց նման համ ուտելիքները պահուին ապակեգարանի մը կամ գոց ամաններու մէջ, ու թէյէ, լիմոնաթէյէ, ալպէպէ ու իսլապէ դառ ուրիշ ոնէ խմելիք արգիլուին բացարձակապէս։ Անհրաժեշտ է որ ամանները եռացած և վառուն ջուրով լուացուին, ու դպրոցին նպարավաճառները ամէն ժամանակէ աւելի այս միջոցները, ինչպէս նաեւ նոյն թաղուրին, չորրորդ Պէշիկը գտնուող Առաքելարցի զինուոր Սուրէն Թէօնկէլեանի դերի բռնուելուն, կամ ուր գտնուելուն մասին տեղեկութիւն ունեցողներէն կը խնդրուի այս պարագան հաղորդել խմբագրութեանս։ Ցիշեալ զինուորները Սերպերուղ դէմ է որ կռուած են, ինչ որ հաստատուած է անոնց ղրկած նամակներէն։

ՇՐՋԱՍԵՐԱԿԱՆ

1.— Ամէն օր գաղտնին ներսի կողմը մեծ ուշադրութեամբ պէտք է մաքրել, ու աւելուածները, որոնք գոց ամաններու մէջ պիտի պահուին, ամէն օր պէտք է յանձնել աղբիւսի կառքերուն։ Արտաքնոցները առ նուազն օրը երկու անգամ առատ ջուրով լուալէ յետոյ թէ քարերուն և թէ դուռներուն վրայ չմարած կիրի փոշի պէտք է ցանել ու արտաքնոցներուն մէջ աշակերտներուն գործածութեանը բաւելու չափ փայտէ ոռնամաններ պատրաստ պէտք է պահել։

2.— Եթէ կարելի է աշակերտներուն աղբիւրի և կամ եռացած պարզ ջուր խմցնելու է. ջուրը պէտք է պահել բերանը գոց մաքուր ոռմաններու մէջ, ու ջուրը խմելու գաւաթներն ալ պէտք է դնել բարձր տեղ մը։

3.— Տնօրէններն ու ուսուցիչները պէտք է շարունակ հսկեն դպրոցին նպարավաճառներուն վրայ, արգիլելով որ սեխ, ձմերուկ, խաղող, թուզ և ուրիշ ամէն տեսակ թարմ պտուղներ չծախեն, ու պանիր, ձիթապտուղ և անոնց նման համ ուտելիքները պահուին ապակեգարանի մը կամ գոց ամաններու մէջ, ու թէյէ, լիմոնաթէյէ, ալպէպէ ու իսլապէ դառ ուրիշ ոնէ խմելիք արգիլուին բացարձակապէս։ Անհրաժեշտ է որ ամանները եռացած և վառուն ջուրով լուացուին, ու դպրոցին նպարավաճառները ամէն ժամանակէ աւելի այս միջոցները եռացած և վառուն ջուրով լուացուին, ու դպրոցին նպարավաճառները ամէն ժամանակէ աւելի այս միջոցներ

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄԻ ԼՈՒՐԵՐ

ՆԱԽԱՐԱՐԱՑ ԽՈՐՇՈՒՐԴԸ

Նախարարաց Խորհուրդը իր երէկի նիստին մէջ զբաղեցաւ օսմ. պատուիրակներու տրուելիք հրահանգներու պատրաստութեամբ։

Այս առթիւ խորհրդակցութիւններ կատարեց օսմ. արտաքին քաղաքականութեան շուրջ։

∴ Պատերազմական նախարար Նազըմ փաշա երէկ պահ մը ներկայ գտնուեցաւ Նախարարաց Խորհուրդի նիստին։

ԷՏԻՐՆԷԻ ՊԱՐԵՆԱՒՈՐՄԱՆ ԽՆԴԻՐԸ

Կարգ մը թերթեր գրած էին թէ Էտիրնէի պարենաւորման համար Թուրքիւպուլիար համաձայնութիւն մը գոյացած է։

Այժմ կը տեղեկանանք թէ տեղի ունեցած համաձայնութիւնը ոչ թէ պարէնի համար է այլ բժշկական պիտոյքներու և դեղերու համար։

ԿԱՅՍ· ՈՒՆԿՆԴՐՈՒԹԻՒՆ

Պատերազմական նախարար Նազըմ փաշա երէկ Սուլթանին ներկայացաւ։

ՍՈՒԼԹԱՆԸ ՁԱԹԱԼՃԱ ՁԵՐԹԱՐ

Սուլթանը թէեւ այս առտու Զաթալճա երթալով պիտի այցելէր օսմ. զինուորներուն, վերջին պահուն կը տեղեկանանք թէ այս այցելութիւնը յետաձգած է։

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԽՆԴԻՐԸ

ԻՆՉՈՒ ԲԱՐԻՁ ԳՆԱՑ ՇԷՐԻՖ ՓԱՇԱ

Սայդ աղբիւրէ կը տեղեկանանք թէ Սթոքհոլմի երբեմնի դեսպան Շերիֆ փաշա, որ վերջերս դարձեալ Բարիզ ուղեւորեցաւ, մասնաւոր պաշտօն ստացած է հայաբնակ նահանգներու մասին Եւրոպայի գիւանագիտական շրջանակներուն մէջ անցած դարձած բոլոր իրողութիւններն ուսումնասիրելու և արդիւնքը Բ. Դրան հաղորդելու։

ՀԱՇՏՈՒԹԻՒՆ ՊԻՏԻ ԿՆՔՈՒԻ

Սեռ տէրութեանց կողմէ կատարուած ազդու դիմումներու հետեւանօք հաշտութիւնը ապահովուած կը նկատուի։ Կ'ըսուի թէ Էտիրնէ քաղաքը պիտի մնայ Թուրքիոյ, իսկ Էպիրնէի միւս մասը պիտի Յունաստան։

∴ Վիեննայէն մայրաքաղաքս օտար քաղաքական շրջանակներուն եկած տեղեկութեանց համեմատ, կ'ըսէ «Թէրճիմանը Հագիգաթ», Վիեննայի դիւանագիտական շրջանակներուն մէջ կը յայտնուի թէ տէրութիւնը ժնչում չպիտի բանեցնեն Թուրքիոյ վրայ, ու եթէ այս տեսակ ճնշում մը բանեցնելու հարկ իսկ տեսնուի, այս ճնշումը երկու կողմին վրայ ալ պիտի գործադրուի հաւասարապէս։

Բ· ԴՐԱՆ ՑՈՅՑԸ

Բ. Դրան ցոյցին հետեւանօք պատերազմ. ատեանի տրդելարանին մէջ բանտարկուած անձերուն հարցաքննութիւնները աւարտելու մօտ են. Դեռ հինգ հոգի ևս վկայութեան դիմել պէտք տեսնուած ըլլալով, անոնց կոչնագիր ղրկուած է թէև բայց դեռ պատասխանած չըլլալով քննութիւնք յետաձգուած են։

Այս խնդրոյն վերաբերեալ թուղթերը քանի մը օրէն պիտի յանձնուին պատերազմ. ատեանին։ «Թէրճիմանը Հագիգաթ» կ'իմանայ թէ պատերազմ. ատեանի հարցաքննիչ ատեանը՝ Բ. Դրան ցոյցին պատճառաւ «Երբարկաբերլիթանին» խմբագիրներէն Ճէմիլ Հաղբը և Ագա Կիւնաիւլի ցոյցին առն ունեցած արարքը նկատած է իբր արդիւնք գրգռումի, և այս գրգռումին հետեւանօք Բ. Դրան ապակիները կոտրել և անուանարկիչ լեզու գործածելը նկատուած է իբր յանցանք (ճիւնհա)։

Բ· ԴՐԱՆ ՅԱՒԱԿՑՈՒԹԻՒՆԸ ԳԵՐՄԱՆ ԴԱՀԼԻՃԻՆ

Արտաքին գործերու նախարարութեան կողմէ արուած հրամանի մը վրայ Պերլինի օսմ. դեսպանատան գործակատար Բէմալ պէյ, Գերմանիոյ դահլիճին մօտ օսմ. կառավարութեան անունով յաւակցութիւն յայտնած է Քիտերլէն Վէլհէլմի մահուան առթիւ։

ԿԱՅՍ·ՆԵՐՈՒՄ ԱՏԱՆԱՅԻ ՁԱՐԳԻՆ ԺԱՄԱՆԱԿ ԴԱՏԱՊԱՐՏՈՒԱԾՆԵՐՈՒՆ

Ատանայի և Հալէպի աղէտներուն առթիւ տեղական պատերազմական ատեաններու կողմէ դատապարտեալներէն 89 անձեր եւս կայս. իրատէով ներման արժանացան։ Անձնական բողոքներ ունեցողները պիտի կրնան դատարանի դիմել։

ՌՈՒՍԱԿԱՆ ԹՆԴԱՆՕԹԱԿԻՐ ՄԸ ՏՐԱՊԻԶՈՆԻ ԱՌՋԵՒ

Բ. Դրան հասած հեղագրէ մը կը տեղեկացուի թէ երէկ ռուսական «Զօկի» թնդանօթակիրը Տրապիզոնի բացերը տեսնուած է։

ԼԻԲԱՆԱՆԻ ԿԱՌԱՎԱՐԻՉԻՆ ՄԵԿՆՈՒՄԸ

Լիբանանի կառավարիչ Ռովհ. փաշա Դուլյուճեան մէկ շաբաթէն պիտի մեկնի իր պաշտօնատեղին։

ԱԼՅՈՖԷՏՏԻՆ ՊԷՅԻ ՄԵԿՆՈՒՄԸ

Պրիւքսէլի Օսմ. պեսպան Սէյֆէտտին պէյ երէկ իր պաշտօնատեղին մեկնեցաւ։

⁂ Հնդկաստանէն երէկ Պոլիս ժամանեց Կարմիր Մահիկի պատուիրակութիւն մը։

ԶԷՔԻ ՓԱՇԱ ԵԱՆԵԱՅԻ ԱՌՋԵՒ

Կը տեղեկացուի թէ Եանեայի զին. հրամանատար Զէքի փաշա կարգուր ոյժով մը Եանեայի առջեւ հասած է օգնելու համար տեղւոյն օսմ. բանակին։

ԶԻՆՈՒՈՐՑՈՒՆԵՐՈՒ ԿԱՐԵՒՈՐ

Ֆաթիհի ըէտիֆներու հրամանատարը կը յայտարարէ թէ Ֆաթիհի ըէտիֆներու վաշտին պատկանող 304—308ի (308 մէջը ըլլալով) ծնած-ներէն անոնք որ անկար ըլլալով յայսրդ տարուան յետաձգուած են եւ 309ի ծնունդներէն անոնք որ իրենց և կամ իրենց ներսուկներուն անկար ըլլալը կ'ատարկեն, հետեւեալ ցուցակին համեմատ որոշուած օրերուն, ժամը 10ին (ը. ե.) պէտք է ներկայանան Թոփղարա սերայի վաշտին կեդրոնը քննուելու համար և որոշեալ օրերուն ներկայացողները ուրիշ օրերու մէջ չպիտի քննուին։

ՖԱԹԻՀԻ ԸԷՏԻՖՆԵՐՈՒ ՎԱՇՏԻՆ ՀԱՄԱՐ

22 Դեկտ. շաբաթ, 23 դեկտ. կիրակի, 24 դեկտ. երկուշաբթի, 25 դեկտ. երեքշաբթի։

ԷՅՈՒՊ ՍՈՒԼԹԱՆԻ ԸԷՏԻՖՆԵՐՈՒ ՎԱՇՏԻՆ ՀԱՄԱՐ

26 Դեկտ. չորեքշաբթի, 27 դեկտ. հինգշաբթի, 29 դեկտ. շաբաթ 30 կիրակի։

ԱԳՍԷՐԱՅԻ ԸԷՏԻՖՆԵՐՈՒ ՎԱՇՏԻՆ ՀԱՄԱՐ

31 Դեկտ. երկուշաբթի, 1 յունվար երեքշաբթի 2 յունվար չորեքշաբթի 3 յունվար հինգշաբթի։

ԳԼԸՃ ԱԼԻ ՓԱՇԱՅԻ ՎԱՇՏԻՆ ՀԱՄԱՐ

5 Յունվ. շաբաթ 6, կիրակի 7, երկուշաբթի 8 երեքշաբթի։

ԽՐԴԱՅԻ ՇԷՐԻՖԻ ՎԱՇՏԻՆ ՀԱՄԱՐ

9 Յունվար չորեքշաբթի, 10 հինգշաբթի, 12 շաբաթ 13 կիրակի։

ԳՕՃԱ ՄՈՒՍՏԱՖԱ ՓԱՇԱՅԻ ՎԱՇՏԻՆ ՀԱՄԱՐ

14 Յունվ. երկուշաբթի, 15 երեք., 16 չորեքշաբթի 17 հինգշաբթի

ՄԱԳՐԻԲԷՑԻ ՎԱՇՏԻՆ ՀԱՄԱՐ

19 Յունվ. շաբաթ 20 յունվ. կիրակի, 21 երկուշաբթի, 22 երեքշաբթի

ՔՈՒԼԷՐԱՆ ՊՈԼՍՈՅ ՄԷՋ

Վերջին քանանչորս ժամուան ընթացքին Պոլսոյ մէջ պատահեցան Քուլէրայի 14 դէպքեր և որոնցմէ կը մահացուցաւ Հին հիւանդներէն մեռան 10 հոգի։

ԳԻՇԵՐՈՒԱՆ ՀԵՌԱԳԻՐՆԵՐ

Պուքրէշ, 31 Դեկտ.— Երէկ կոմս Պէրխթոլտ Ռումէն թերթի մը թղթակցին յայտարարեց թէ նկատի առնելով Աւըստրիոյ և Ռումանիոյ շահերու միութիւնը, երկու երկիրներուն միջեւ գոյութիւն ունեցող մտերմական յարաբերութիւնը ապագային աւելի պիտի ամրապնդուի։ Կոմս Պէրխթոլտ աւելացուց թէ Աւստրիա առաջինը եղաւ պահանջելով որ Ռումանիա իր ներկայացուցիչը ունենայ դեսպանաժողովին մէջ։ Ռումանիա բաղմաթիւ շահեր ունենալով Ալպանիոյ մէջ ուր Ռումէնն տարբերը մեծ համեմատութեամբ խառնուած են միւս տարբերուն, արդարութիւնը կը պահանջէր որ ան ալ մասնակցէր դեսպանաժողովին։ Հասկանալով Պուլկարիաւորումէն յարաբերութեանց մասին Կ. Պէրխթոլտ ըսաւ թէ երկու դրացի պետութիւնները ի վերջոյ բարեկամական եղանակով մը պիտի կարգադրեն իրենց միջեւ եղած խնդիրները։ Ռումանական պահանջները օրինական են և անժխտելի ըսաւ Աւստրիացի դիւանագէտը։

Այդ պատճառաւ ինք կը կարծէ թէ Պուլկարիա դոհացում պիտի տայ իր դրացիին և պիտի յիշէ թէ ինք իր յաջողութիւնը կը պարտի Ռումանիոյ չէզոքութեան։

Պուքրէշի 31 Դեկտ.— Վարչապետը երեսփ. Ժողովին ներկայացուց ընտրական օրէնքի բարեփոխման ծրագիր մը։

ճամբան կը շարունակէր, ձիերնին քշելին դիրար հրմշտկելով, և խուլ սպառնալիքներ մռմռալով։

Սակայն Ցառուսթա, այլանդակ ժպիտով մը, գլուխը վեր կառնէր բարձերուն վրայէն, որոնց վրայ արմուկով միայն կը կոթնէր այնպիսի դիրքով մը, որ կարծես տրամադիր էր ներկայ ըլլալ, առանց ինքզինքը աւելորդ, հետաքրքրաշարժ տեսարանի մը։

Ըսինք արդէն թէ ճամբան օձապտոյտ կը դալարէր լեռան երկայնքը, այնպէս որ, վար իջնելով, մարդ աջ կողմը կ'ունենար ցցուող կրանիթեայ զանգուածը, պատկառելի և դիւթական իր փողփողուն տեսարաններով, որոնց անհուն զանազանութիւն մը կ'ուտային հրաշէկ արեւու մը մոգական ճառագայթները, ձախ կողմը զառիթափերը, մերթ մեղմ մերթ քիրտ, յաճախ ցցուած բերանաբաց անդունդներ պատրաստ կուլ տալու սքալ քայլ առնող զոհը, որ յանկարծ կտոր կտոր կ'ըլլար հսկայ ատատակներու խայթերէն և ահռելի փուչերու հարուածներէն։

Ճամբայ ըսածներս ուրիշ բան չէր, եթէ ոչ ձիերու և ջորիներու պայտէն ձեւացած նրբուղի մը, տեսակ մը քմահաճ հետք, որ երբեմն քաւական կը լայնար քանի մը ձիաւորներ դէմ առ դէմ անցնելու չափ, և երբեմն հազիւ կը թաւէր միայն մէկի մը։ Սակայն տեղ տեղ, հոս ու հոն, մարդիկ չնկած կարգադրած էին դրաստներուն գծած այս ճամբան։

Ցառուսթայի հինգ թիկնապահները խառնիխուռն խնայցան Բարակլլանը հասնելու. Ճամբան նեղնալով ձիերնիք պարտաւորեց իրարու ետեւէ երթալու, և անդիրէ դիպուածը ինչ կարգ հնչուտեց անոնց մէջ։ Կոլոխը կը գնուէր Պրնիս լը Քէր, Սէնթ-Մարկն, Գալատա, Մոնտրոի, և չարքը կը փակէր Մոնթալէ։

Բարակլլան ինքը կը գտնուէր ճամբուն մէկ անկիւնը, ուր գրասեղանի աշխատութիւնը վերի վերոյ կարգի բերուած էր մարդոց կողմը, և այնպիսի կերպով մը որ, ճիշտ հոն տեսակ մը ամենափոքր հարթավայր մը ձեւացած էր։

Երբ իր ետեւէն լսեց ձիերուն քայլը, իրեն դարձաւ.

— Այ, ասոր նայէ՛, քաջ Պիւսի լը Քէան է. և երեք պզտիկները, զորս Պաթիլէն ազատեցի, իսկ վերջինը չեմ ճանչար... ինչո՞ւ, Ցառուսթան արդիւնք դիրենք որ կրակ ընեն վրաս երբ դեռ վերը կը դրաստուէի։ Հոն գոնէ տեղ կ'ունենայինն կրակելու, մինչդեռ հոս...

Եւ իր ժպիտը ուրիշ հանգամանք մը առաւ, բոլորտիքը դիտելով հանդերձ գլխու նշանակիչ շարժուածով մը։

Հանդարտութիւն ձին չակեց անոնց դէմ. անոր քանը փակցնելով անկիւնի ժայռին պատին դէմ, ճիւսփուլ ժայռի անագին զանգուածներու դէմ։ Այսպէս տեղաւորուելով առջեւը կունենար նեղ ճամբան, ուրկէց դուրս Պիւսի, ետեւը՝ ժայռերը՝ որ պատուար մը կը ձեւացնէին։ Ձախէն լերան կողը ունէր և աջէն անդունդ։ Հետեւաբար հակառակն միայն և միայն մի կարելի էր յարձակիլ անոր վրայ։

Մուրը մերկացնելով սպասեց, և երբ Պիւսի լը Քէէ իրմէ քանի մը քայլ միայն հեռուն էր.

— Է՛յ, պարոն Պիւսի-լը Քէէր, ո՞ւր կը վազես այսպէս... քանի մը ամիս առաջ ես քեզի զինուորի անանկ դաս տուի։

— Թշուառական մեծ խօսքիկ, մենչեց կը Քէէ, թիւրը վեր առնելով, ըսաւ՝, ես հիմակ պիտի ապտ քու այնանաւոր դասդ։ Ես։

— Ուզածս ալ այդ է, ըսաւ Բարակլլան, սուրին հարուածը հեռացնելով։

կիւնը, ուր դրասներուն աշխատութիւնը վերի վերոյ կարգի բերուած էր մարդոց կողմը, և այնպիսի կերպով մը որ, ճիշտ հոն տեսակ մը ամենափոքր հարթավայր մը ձեւացած էր։

Երբ իր ետեւէն լսեց ձիերուն քայլը, իրեն դարձաւ.

— Ա՛յ, ասոր նայէ՛, քաջ Պիւսի լը Քէան է. և երեք պզտիկները, զորս Պաթիլէն ազատեցի, իսկ վերջինը չեմ ճանչար... ինչո՞ւ, Ցառուսթան արդիւնք դիրենք որ կրակ ընեն վրաս երբ դեռ վերը կը դրաստուէի։ Հոն գոնէ տեղ կ'ունենայինն կրակելու, մինչդեռ հոս...

Եւ իր ժպիտը ուրիշ հանգամանք մը առաւ, բոլորտիքը դիտելով հանդերձ գլխու նշանակիչ շարժուածով մը։

Հանդարտութիւն ձին չակեց անոնց դէմ. անոր քանը փակցնելով անկիւնի ժայռին պատին դէմ, ճիւսփուլ ժայռի անագին զանգուածներու դէմ։ Այսպէս տեղաւորուելով առջեւը կունենար նեղ ճամբան, ուրկէց դուրս Պիւսի, ետեւը՝ ժայռերը՝ որ պատուար մը կը ձեւացնէին։ Ձախէն լերան կողը ունէր և աջէն անդունդ։ Հետեւաբար հակառակն միայն և միայն մի կարելի էր յարձակիլ անոր վրայ։

Մուրը մերկացնելով սպասեց, և երբ Պիւսի լը Քէէ իրմէ քանի մը քայլ միայն հեռուն էր.

— Է՛յ, պարոն Պիւսի-լը Քէէր, ո՞ւր կը վազես այսպէս... քանի մը ամիս առաջ ես քեզի զինուորի անանկ դաս տուի։

— Թշուառական մեծ խօսքիկ, մենչեց կը Քէէ, թիւրը վեր առնելով, ըսաւ՝, ես հիմակ պիտի ապտ քու այնանաւոր դասդ։ Ես։

— Ուզածս ալ այդ է, ըսաւ Բարակլլան, սուրին հարուածը հեռացնելով։

ԱՐԱՆՑ ՀԱՄԱՐ ՄԻԱՅՆ

ԿԱՐԵՒՈՐ ԾԱՆՈՒՑՈՒՄ

ԱՆՈՐ ՈՐ ԿՈՐՄՆՑՈՒՑԻՉ Է ԻՐ ՊԻՏԱՔԵԱՆ ԿԵՐՈՂՈՒԹԻՒՆԸ

ԱՆՈՒՇ Հ. Մ. Ը ՈՐՈՒՔ ԿՐ ՏՐՈՒՊԻՆ ԵՆԿԱՐՈՂՈՒԹԻՒՆԷ, ես պատրաստած եմ մի, որ կը բերէ ուրախութիւն և յոյս։ Ես ունիմ հրաշալի դարման մը անոնց համար որոնց չի դիպերը բոլորովին քայքայուած են զէշ ունակութիւններու հետեւանքով կամ անոնց պարագաներու աղդեցութեան տակ։ Որպէս «ԱՄՐԻՇԱ» դարմանին հնարիչը՝ ես պարտք կը սեպեմ հնարաւորութիւն տալ ամէն մէկ անկարող և ցոլային մարդոց փորձել զայն բոլորովին ձրիաբար, և երկնկութիւն անոնց որոնք լսելեայն կը տառապին։

Իմ դարմանս բարիք մը է ամէնուն, որովհետեւ ան կը վերականգնէ առողջութիւնը և ոյժը, բայց մանաւանդ պիտանի է հոն՝ ուր պէտք կայ զարթնցնելու սեռական գործարանները, դարմանելով ամբողջ ոգային սիսթէմը։ Ան կ'իրականացնէ մեծ յաջողութեամբ հոն ուր անկարողութիւնը երեւան եկած է իբրև հետեւանք ոգեւոր ընկճումներու, ծերութեան չարաչար գործածութեան, թղթախաղի, սեռական չափազանցութիւններու, ինչպէս նաեւ ալկոհոլի ածուկի և զէշ սովորութիւններու որոնք վնաս կը պատճառեն սեռական կարողութեանը։ Սեռական և ղպային սիսթէմի վայ վնասակար ազդեցութիւն ունեցող զէշ սովորութիւններու թուին կը պատկանի նաև թանձր թէյի կամ սուրճի չարաչար գործածութիւնը, մեռնդի պակասութիւնը, և այլն։ Անոնցմէ շատերուն, որոնք թէև գործածութիւնը, մեռնդի պակասութիւնը, և այլն։ Անոնցմէ շատերուն, որոնք թէև ոյժ կանանաւոր կեանք կը վարեն, բայց լսելեայն կը տառապին պատանեկութեան խաղերէ, իմ դարմանս շուտով կուտայ այն երջանկութիւնը, որուն կը ձգտին։

ԿԸ ՂՐԿՈՒԻ ԶՐԻԱԲԱՐ

«ՄՐԻՇԱ»ն պիտանի է ամէն տարիքի մարդոց համար։

«ՄՐԻՇԱ»ն արդիւրն է ապաքինման։

Ան ոչ կուտայ սեռական գործարանները, նոր կենսակերպութեան մը համար։ Ան անհնարելի նշանները, որոնք եր՝ առ կուգան անկարգութեան հետեւանքով, բոլորովին կ'անհետանան, չի մնար այլեւս նախորդութիւնն մը գլխուն մէջ, անհանգիստ քուն, առատութիւն կը ներշնչէ։ Ոչ որ ցանկ